

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2021

Šárka Žáčková

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Vybavenost vesnických obcí na Semilsku

Bakalářská práce

Autor: Šárka Žáčková
Studijní program: B 6703 Sociologie
Studijní obor: Sociologie obecná a empirická
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: PhDr. Mgr. Josef Bernard, Ph.D.

Hradec Králové, 2021

Zadání bakalářské práce

Autor:	Šárka Žáčková
Studium:	F18BP0157
Studijní program:	B6703 Sociologie
Studijní obor:	Sociologie obecná a empirická
Název bakalářské práce:	Vybavenost venkovských obcí
Název bakalářské práce AJ:	Facilities in rural villages

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V současnosti pozorujeme trend, že z českého venkova ubývá služeb různých druhů a tento úpadek může poznamenat kvalitu života na venkově. Cílem práce je zjistit stav vybavenosti venkovských obcí základními službami a reflektovat, které služby hodnotí občané jako nejdůležitější, případně, jestli tyto služby skutečně využívají v místě bydliště. Dalším zkoumaným problémem je, jestli jsou lidé v místě svého bydliště spokojeni a jak silnou k němu mají různé sociální skupiny citovou vazbu. Pro získání těchto informací je použita metoda řízeného strukturovaného rozhovoru.

Ouředníček, M., Špačková, P., {& Feřtřová, M. (2011). Změny sociálního prostředí a kvality života v depopulačních regionech České republiky. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 47(4), 777-804.

Temelová, J., Novák, J., Pospíšilová, L., {& Dvořáková, N. (2011). Každodenní život, denní mobilita a adaptační strategie obyvatel v periferních lokalitách. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 831-858.

Szczyrba, Z. (2005). ?Venkovský maloobchod v Česku a jeho nová pozice: diskusní příspěvek k problematice periferních oblastí. Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova v Praze. Přírodovědecká fakulta. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 53-60.

Kunc, J., Tonev, P., Szczyrba, Z., {& Frantál, B. (2012). Nákupní spád, nákupní chování a nákupní centra: příklad brněnské aglomerace (příspěvek ke studiu denních urbánních systémů). Czech Sociological Review, 48(5), 879-911.

Moseley, M. J., {& Owen, S. (2008). The future of services in rural England: The drivers of change and a scenario for 2015. Progress in Planning, 69(3), 93-130.

Gieling, J., Haartsen, T., {& Vermeij, L. (2019). Village facilities and social place attachment in the rural Netherlands. Rural Sociology, 84(1), 66-92.

Garantující pracoviště:	Katedra sociologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	PhDr. Mgr. Josef Bernard, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	8.9.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 3. 5. 2021

Šárka Žáčková

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala PhDr. Mgr. Josefu Bernardovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Anotace

ŽÁČKOVÁ, Šárka. *Vybavenost vesnických obcí na Semilsku*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2021, s. 60. Bakalářská práce.

V současnosti pozorujeme trend, že z českého venkova ubývá služeb různých druhů. Tento úbytek může poznamenat kvalitu života na venkově. Bakalářská práce pojednává o vybavenosti malých venkovských obcí základními aspekty občanské vybavenosti. K získání dat je použita metoda řízeného strukturovaného rozhovoru. Sběr dat proběhl ve venkovském regionu kolem Semil a Jilemnice. Hlavním cílem práce je zjistit stav vybavenosti venkovských obcí základními službami a reflektovat, které služby považují občané za nejdůležitější, případně za nejvíce postrádané. Na základě získaných dat je sestaven žebříček služeb podle důležitosti. Dalším zkoumaným problémem je, zda existence jednotlivých služeb v místě bydliště zvyšuje spokojenost obyvatel s místem bydliště, nebo citové pouto k místu bydliště. U některých služeb je nalezen vztah mezi existencí služby a spokojeností s místem bydliště.

Klíčová slova: venkovské obce, vybavenost obcí, služby, emoční pouto

Annotation

ŽÁČKOVÁ, Šárka. *Facilities in rural villages – Semily region*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2021, 60 pp. Bachelor Thesis.

Currently we can see a trend that services of various kinds diminish from Czech countryside. The decrease of services can affect the quality of life in the countryside. The Bachelor thesis deals with availability of basic aspects civil facilities in the small rural communities. The method of controlled structured interview was used to collect the data for this thesis. The data were collected in the rural region around the town of Semily and Jilemnice. Main goal of the thesis is to determine the level of availability of essential services in the rural municipalities and to assess which kind of services are considered as the most important or the most lacking. Based on the data a chart of services was established according to their importance to residents. Another examined topic was to determine whether the presence of certain services increases the satisfaction with life or an emotional bond with the place of residence. Interesting relations were identified between the presence of some of the services and satisfaction with place of residence.

Keywords: rural villages, facilities in municipalities, services, emotional bond

Obsah

Úvod.....	1
TEORETICKÁ ČÁST	2
1. Vymezení venkova	2
2. Význam služeb na venkově	4
3. Vývoj a prostorové rozložení služeb	7
4. Způsob zajišťování služeb	10
5. Dostupnost škol	12
EMPIRICKÁ ČÁST	15
6. Cíl práce a výzkumné otázky	15
7. Metodologie.....	16
8. Zkoumaná oblast Semilsko.....	17
9. Služby a obce vstupující do výzkumu	18
9.1 Obchod s potravinami	18
9.2 Restaurace a hospoda	18
9.3 Tělocvična	19
9.4 Pošta	19
9.5 Základní a mateřská škola	19
9.6 Praktický lékař a dětský lékař	20
9.7 Sportovní hřiště a hřiště pro děti	20
9.8 Sběrný dvůr	20
10. Sběr dat	21
11. Popis vzorku	24
12. Zodpovězení výzkumných otázek	25
12.1 Výzkumná otázka: Jaký je stav vybavenosti obcí základními službami?.....	25
12.2 Výzkumná otázka: Které služby hodnotí občané jako nejdůležitější?.....	27
12.3 Výzkumná otázka: Zvyšuje existence služby v obci spokojenost s místem bydliště?	39
12.4 Výzkumná otázka: Zvyšuje existence služby v obci citovou vazbu k místu bydliště?	49
13. Závěr	57
14. Seznam použité literatury	60
15. Seznam tabulek	62
16. Seznam grafů	64
17. Přílohy.....	65

Seznam zkratk

ČSÚ – Český statistický úřad

RIS – Regionální informační servis

ZŠ – Základní škola

MŠ – Mateřská škola

Úvod

V současnosti pozorujeme trend, že z českého venkova ubývá služeb různých druhů. Někteří autoři tvrdí, že tento úpadek může negativně ovlivnit kvalitu života na venkově. Práce se věnuje popisu současného venkova, vývoji a rozložení služeb a s tím spojenými potravinovými poušťemi. Dále se práce zaměří na způsob zajišťování služeb ze strany obyvatel a jejich funkci, tedy primární a zejména sekundární, která je socializační a může zvyšovat citové pouto a spokojenost místních obyvatel s místem bydliště. V práci se pojednává o službách soukromých, ale i těch veřejných, což je představeno na problematice dostupnosti škol. V České republice zůstává téma vybavenosti venkovských obcí základními službami otevřené, neví se totiž, jaký je pohled místních obyvatel na služby, jestli jim v případě absence v místě jejich bydliště služby chybí, nebo jim nedělá problém si věci s nimi spojenými zařídit mimo místo svého bydliště.

Na tyto otázky odpovídám v empirické části, která je zaměřená na venkovské obce v oblasti Semil a Jilemnice. Jako cíl jsem si stanovila zjistit stav vybavenosti jednotlivých obcí základními službami, reflektovat, které služby hodnotí občané jako nejdůležitější a určit, které služby jsou nejčtenější. Snažím se potvrdit, že existuje vztah mezi existencí služeb a spokojeností s místem bydliště nebo citovým poutem k místu bydliště. Pro analytickou část byla použita data z dotazníkového šetření, které organizovala Katedra sociologie Univerzity Hradec Králové ve spolupráci se Sociologickým ústavem Akademie věd ČR.

Téma mi začalo připadat atraktivní při účasti na sběru dat na Semilsku Jilemnicku. Předtím jsem neměla možnost osobně intenzivněji nahlédnout do problematiky dostupnosti služeb ve venkovském prostředí.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Vymezení venkova

Velmi obecně můžeme venkov definovat jako území, které obsahuje krajinu i sídla. Z toho plyne, že pojem integruje nezastavěné území i zastavěné území malých sídel, tedy vesnic. Pro venkov je typická menší intenzita sociálně ekonomických kontaktů a také menší hustota vazeb mezi subjekty, které se ve venkovském prostoru pohybují. Venkov je souvisle vymezený prostor. (Perlín, 1999).

Mezi širokou veřejností panuje uniformní představa o venkově, ve skutečnosti tomu tak ale není. Venkovská podoba a povaha se proměňuje se změnou času i místa. V publikaci Venkovy a venkované rozděluje Perlín a Hupková (2010) venkov do několika kategorií.

Za prvé jde o Rozvojový venkov, který má jako hlavní znak silný populační i hospodářský růst a velký rozvojový potenciál v lidských zdrojích. Typická je nižší míra komunitního života a sociálních aspektů. Další typ je označen jako Nerozvojový sousedský venkov. Charakteristické pro tento typ venkova je ekonomická slabost, špatná občanská vybavenost a s ní související sousedská výpomoc. Tento typ venkova nejrychleji populačně stárne a je zde vysoká míra tradiční sociální kontroly venkovských komunit. Třetím typem je Moravská periferie, která je, jak už název napovídá, vymezena především prostorem – jedná se o území historických zemí Moravy a Slezska. Zásadní charakteristikou je dobrá občanská vybavenost, ale slabé lidské zdroje a slabý rekreační potenciál. Souvisejícím typem, co se území týče, je Vybavený moravský venkov. Jde o obce s dobrou technickou infrastrukturou, veřejnými službami a velkým počtem rodáků, kteří se hodně angažují do věcí obce. Naopak je zde nejnižší turistický a rekreační potenciál. Pátý typ, který Perlín s Hupkovou vymezují, je Problémový rekreační venkov. Jde o velkou část pohraničního území, která byla osídlená po druhé světové válce. Je to turisticky atraktivní oblast, kde se nachází velký počet chalup a rekreačních objektů. Tento typ venkova je problémový z hlediska nízké vzdělanosti a nezaměstnanosti. Intenzivní rekreační oblasti jsou dalším typem venkova, který je ale nejméně čtený. V oblasti severních Čech je Strukturálně postižený průmyslový venkov, kde jsou obce dobře vybavené technickou infrastrukturou a veřejnou dopravou. Mezi lety 1998 až 2005 byly zdejšími právními subjekty poskytnuty vysoké dotace, ale i přes to je rozvojový

potenciál obcí nejnižší. Posledním typem, který Perlín vymezuje je Neprofilovaný venkov, který vyplňuje přechodná nebo zbylá území a jeho charakter není jasný, specifický a do budoucna nejistý. (Pernín, Hupková, 2010)

Dalším pojmem, který je v práci užíván, je sídlo, což je prostorový útvar, v jehož zastavěné části dominují stavby pro bydlení. „Zástavbu tvoří různá prostorová a funkční seskupení zastavěných a nezastavěných (veřejných, vyhrazených a soukromých) pozemků. Na správním území obce se může nacházet jedno i více různých sídel.“ (Rozmanová, Pokorná, 2017: 71)

Sídla můžeme rozdělit na městská a venkovská. Práce se věnuje sídlům venkovským, které Perlín definuje ze sedmi různých hledisek. Pro účely práce jsou vybrány definice z následujících pohledů:

- Sociální – venkovské sídlo je takové, kde jsou velmi úzké sociální kontakty mezi obyvateli. Typická je dlouhotrvající neformální sociální kontrola a dobrovolná participace na místním dění.
- Ekonomické – venkovské sídlo je takové, kde charakteristickou činností je zemědělství a primární výroba potravin. Významný podíl ekonomicky aktivních obyvatel venkovského sídla vyjíždí za prací mimo takové sídlo.
- Statistické – venkovské sídlo je takové, kde je méně obyvatel, než je konvenčně stanovený počet obyvatel.
- Urbanistické – venkovské sídlo je takové, kde se nachází typická urbanistická struktura nízkopodlažní zástavby a velké množství zeleně, kde je vysoký podíl rodinných domů, málo vyvinutá infrastruktura a kde dominantním společenským a kulturním centrem je náves. (Perlín, 1999)

Na venkově žije téměř jedna třetina obyvatel České republiky a zároveň se podílí na utváření charakteru celé země. Jeho význam je velký v různých oblastech, ať už enviromentální, ekonomické, kulturní nebo sociální. Tyto oblasti společně utvářejí specifickou část socioekonomické sféry. Konkrétní rysy venkova se tvoří dlouhodobě a jsou ovlivňovány různými faktory. Zkoumání venkova by mělo být komplexní a respektující územní i socioekonomické vztahy. Současným trendem je snaha k trvalé udržitelnosti venkova. (Bínek, 2006)

2. Význam služeb na venkově

Jednoduše můžeme dělit význam služeb na primární a sekundární. Primární funkce služeb je zajistit potřeby obyvatelstvu. Například primární funkce obchodu je zajistit nákup zboží, primární funkce hřiště je zajistit sportovní aktivity, primární funkce školy je zajistit vzdělání, ale současně mají všechny služby i sekundární funkci, která může být pro venkovské obyvatele velmi důležitá. Obchod, nebo jiné zařízení, se stává místem setkávání a socializace místních obyvatel. Když na venkově dochází k zániku takových míst, je tím místní komunita negativně ovlivněna rovnou ze dvou důvodů. Místní obyvatelé přicházejí o možnost zajistit si základní potřeby, které konkrétní zařízení nabízejí, a také přicházejí o potenciální místo setkávání. Častým problémem bývá, že v malých sídlech nebo osadách je služeb málo, jsou-li tam nějaké. Za předpokladu, že v místě s málo obyvateli není dostatečná poptávka, by pro provozovatele služeb byla existence služby nerentabilní. Vystává tedy otázka, jestli skutečně obyvatelé těchto míst tyto služby v místě bydliště potřebují, když mají možnost dojet si za službami do spádové oblasti. To může ale být problémové pro málo mobilní nebo starší obyvatelé. Takové skupiny jsou pak znevýhodněny, jelikož nemají rovný přístup ke službám.

Lze předpokládat, že mobilní obyvatelé jsou méně závislí na místních zařízeních pro svou primární funkci než ti méně mobilní. Pokud jde o roli, kterou hrají místní zařízení v malých venkovských osadách, očekává se, že tyto zařízení budou mít významný vliv na pouto k místu bydliště méně mobilních obyvatel. (Gieling, Haarsten, Vermeij, 2019)

Dlouhodobou otázkou, o kterou se zajímají starostové, zastupitelé státního aparátu i samotní občané zůstává, jaké služby jsou důležité pro kvalitní život ve venkovských obcích, případně jak se tyto služby proměňují v čase. Diskusí na toto téma v posledních letech přibývá a objevuje se i tvrzení, že vybavenost malých obcí není dostatečná anebo se zhoršuje. Za velmi důležitý aspekt kvalitního života se považuje dosažitelnost základních služeb. V případě, že se zvětšují rozdíly mezi dostupností služeb v rámci regionů, může docházet k nárůstu nerovností a s tím spojeného nerovnoměrného přístupu ke službám a různým dalším příležitostem. První důkladnou analýzu struktur vybavenosti malých venkovských obcí v České republice přináší Bernardova studie z roku 2020. (Bernard a kol., 2020).

Českých studií na téma významu služeb na venkově není dostatek. Můžeme ale uvést zahraniční, například Gieling, Haartsen a Vermeij ve své studii *Village facilities and social place attachment in the rural Netherlands* pojednávají o tom, které služby ovlivňují pouto obyvatel k místu kde žijí, a jaké sociální skupiny jsou nejvíce poutány ke kterým službám. Podle autorů vede zvýšená mobilita k uzavření mnoha vesnických zařízení, jelikož obyvatelé už neshledávají jako problém zajet si za službami jinam, nebo si věci zařídit po cestě například z práce. Tím pádem většina obyvatel už nevnímá lokální služby jako primární. Z toho důvodu dochází k úbytku služeb na venkově, a to může negativně ovlivňovat pouto místních obyvatel k místu, kde bydlí. Místní služby jsou totiž často vnímány, mimo jejich primární funkci, jako místa setkávání a socializace (Gieling, Haarsten, Vermeij, 2019).

Podobné stanovisko zaujímá i Bernard ve studii *Občanská vybavenost v malých obcích*, kde uvádí, že „Otázky spojené s vybaveností malých obcí ovšem perspektivu prostorové spravedlnosti přesahují. Různé typy služeb poskytovaných v obcích totiž mohou mít vedlejší sociální funkce, které ovlivňují podobu komunitního života v obci. Vesnický obchod není jen místem nákupu zboží, ale možná také důležitým komunikačním bodem, podobně jako hospoda. Fotbalové hřiště neslouží jenom sportovním fanouškům, ale může být místem pořádání oslav a setkávání dětí i dospělých“ (Bernard a kol., 2020: 5).

Výsledky Gielingovy studie ukazují, že obyvatelé venkovských oblastí vzdálenějších od měst mají silnější sociální vazbu k bydlišti než obyvatelé, jejichž bydliště je poblíž měst (Gieling, Haarsten, Vermeij, 2019).

Navzdory očekávání Gielingova studie venkovských oblastí v Nizozemí ukázala, že komunitní centra, základní školy a sportovní zařízení nezvyšují pouto obyvatel k místu bydliště. Zároveň autoři uvádí, že základní školy, supermarkety a kavárny jsou často dostupné ve vesnicích vzdálených od měst, zatímco ve vesnicích poblíž městských oblastí jsou častěji zastoupena komunitní centra a sportovní zařízení. Supermarkety a kavárny jsou místy, kde se občané setkávají, díky čemuž vytvářejí a udržují sociální vztahy. Význam těchto druhů služeb je dle studie, kromě jejich primární funkce i socializační. Pro starší obyvatele je důležitější obchod, pro mladší kavárna, což odpovídá očekáváním založeným na preferencích životního stylu obyvatel. Jsou-li služby v soukromém vlastnictví, můžou v malých obcích fungovat

jen pokud jsou životaschopné. Velká vazba k místu může zajistit, že služby zůstanou v provozu. Využívání a udržování služeb nezvýší sounáležitost lidí s místem. Dostupnost těchto služeb lze tak interpretovat spíše jako důsledek vazby k místu než jako podmínku pro vytvoření si vazby k venkovské obci (Gieling, Haarsten, Vermeij, 2019).

Dalším tématem, které se týká dostupnosti služeb jsou potravinové pouště. Z českých autorů se tématu věnuje Kunc, Tonev, Szczyrba a Frantál, kteří problematiku představují na studii měst. Ve své studii uvádí, že centra českých měst dlouhodobě čelí komercializaci, což nese jako důsledek mimo jiné i vytlačování obchodů z center měst na jeho okraj. Prodejní plocha obchodů s potravinami trvale klesá. Díky tomuto trendu dochází k decentralizaci maloobchodní sítě a poklesu počtu obchodů s potravinami v urbánním prostředí. To dává vzniku potravinovým pouštím, tedy územím, která jsou špatně dostupná k základním i více specifickým službám (Kunc a kol., 2012). Potravinové pouště jsou ale relevantní i pro venkov.

Tématu potravinovým pouštím se věnuje Ulrich Jürgens, který v článku *Food retail supply shortages, Conceptual development of food deserts from a German perspective*, zmiňuje, že stále častěji dochází k nedostatkům v nabídce, když chtějí občané nakupovat v místě bydliště. Díky mezerám v nabídce vznikají potravinové pouště. Podle něj lze tento trend pozorovat na venkově i v městských oblastech, které v poslední době ztrácejí velkou část maloobchodní infrastruktury. Mezery v nabídce se mění i v průběhu času (zavřeno v určité dny, otevřeno jen ráno, otevřeno v sezóně), nebo podle aktuální motivace, jako je jistota podnikání nebo výnos z tržeb. K rozvoji nebo většímu vnímání maloobchodních nedostatků dochází podle Jürgense z několika důvodů. Například díky dlouhodobému úbytku maloobchodní infrastruktury v průběhu času, nebo díky měnící se struktuře obyvatelstva, která má odlišnou poptávku. Jürgens také uvádí, že neexistuje nic, jako uzavřená zásobovací poušť (supply desert), jsou to spíše mozaikovitě uspořádané oblasti, kde žijí znevýhodněné skupiny (Jürgens, 2015).

Obyvatelé těchto území jsou silně limitováni úzkým sortimentem, vysokými cenami nebo třeba krátkou otevírací dobou. Potravinové pouště přirozeně vznikají i na venkově. Velikost obce předurčuje i její vybavení, z těch nejmenších obcí jezdí

obyvatelé za nákupy do střediskových obcí. Také denní dojíždka do zaměstnání rozhoduje o směru, kterým se jedinci vydají za účelem nákupu. (Kunc a kol., 2012).

3. Vývoj a prostorové rozložení služeb

Prostorové rozložení služeb můžeme vysvětlit jako výsledek kombinace fyzických, funkčních a sociálních složek. Jejich skladba a uspořádání se časem proměňuje. Proces změn je většinou pozvolný, ale může být narušen obdobím radikálních společenských změn (Sýkora, 2001).

Tato kapitola má za cíl nastínit vývoj služeb, popsat co ovlivňuje jejich rozvoj nebo zánik a představit starší teorie o lokalizačních faktorech.

Maloobchod prošel během posledních desítek let řadou změn, které se mají vliv na vlastnické a organizační struktury, ale změny také ovlivnily samotnou podstatu nákupního chování českých spotřebitelů. Mezi nejvýraznější rysy současného českého maloobchodu je jeho koncentrace a mění se struktura maloobchodní sítě. Malé prodejny, které jsou pro venkov typické, jsou nahrazovány velkoplošnými obchodními formáty. Novým fenoménem se stávají nákupní centra, která neslouží jen k nakupování, ale i k trávení volného času. Zcela se změnily i nákupní preference, a celkově motivace k nakupování. Z toho důvodu je důležité zabývat se i pojmy nákupní spád a nákupní chování (Spilková, 2012).

Tématu vývoji maloobchodu v České republice věnoval především Szczyrba, který uvádí, že dosavadní vývoj maloobchodů v Česku se kvalitativně i kvantitativně odehrává nejvíce v prostředí měst. Venkovskému prostoru a problematice dostupnosti služeb a obchodů uvnitř něj se věnuje podstatně méně pozornosti, přestože jde o velkou část území státu. „V Česku je skoro pět tisíc venkovských obcí, což je 80 % veškerých obcí, které zaujímají 75 % rozlohy státu. Žije v nich ale jen necelá čtvrtina populace se specifickými nákupními zvyklostmi a omezenými kupními fondy, což pro další směřování rozvoje odvětví je klíčová informace“ (Szczyrba, 2005: 33).

Vybavenost území maloobchodem vystihuje vztah mezi maloobchodní sítí a sídlem. Četnost obchodů a míra využitosti maloobchodů rostou s velikostí obce a také s její funkcí v sídelním systému. Pro účely práce může být relevantní poznatek, že čím je větší sídlo, tím je rozmanitější počet druhů různých zařízení v něm. „Jde o velmi těsné propojení, které však vykazuje nerovnocenný vztah, kdy maloobchod

dosahuje odlišného stupně koncentrace než samo obyvatelstvo“ (Szczyrba, 2005: 54). Pokud je maloobchodní funkce v obci koncentrována silně, podněcuje to okolní sídla ke střediskovému chování. Dle Szczyrby jeví venkovská maloobchodní síť specifické známky chování:

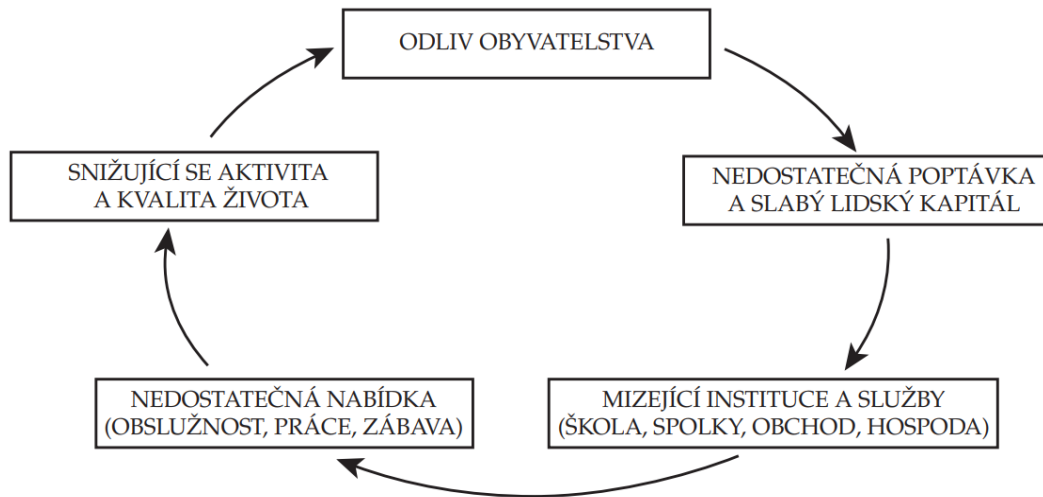
- uspokojuje místní málo koncentrovanou poptávku;
- odehrává se v ní jen část poptávky venkovského obyvatelstva, a to především díky spádovosti;
- realizace obchodu ve venkovském prostředí je spojena s vysokými náklady oběhu zboží ve srovnání s městy.

Snahy o lokalizaci maloobchodní sítě ve venkovském prostředí nejsou velkým předmětem zájmu, jelikož takové území není pro celkový rozvoj země příliš podstatné. Počet prodejen se ve venkovských oblastech postupně snížil, a to především díky zvyšující se koncentraci maloobchodů ve městech, a díky rostoucí mobilitě (Szczyrba, 2005).

Otázce, co podmiňuje vývoj nebo zánik služeb na venkově se věnoval především Ouředníček s týmem. Ve studii Změny sociálního prostředí a kvality života v depopulačních regionech České republiky uvádí, že selektivní migrace a s ní spojené stárnutí populace dále podněcuje k zániku dalších služeb, které jsou závislé na určitém počtu uživatelů. Přítomnost takových služeb zásadně ovlivňuje kvalitu života na venkově. Jako důsledek absence takových služeb může opět docházet k vyliďňování. Na stále se snižující kvalitu života reagují především ty skupiny obyvatel, které jsou schopny srovnat lokální podmínky s podmínkami jinde v republice a jsou více aktivní v životě. Takovými skupinami můžeme myslet například absolventy středních nebo vysokých škol, ale i osoby s vyšší kvalifikací, kteří již v obci nenacházejí uplatnění a jsou tak nuceni přestěhovat se z lokality či z regionu. V obcích je pak nevyužitý rozvojový potenciál, což může snižovat kvalitu života v určitých lokalitách a různým sociálním skupinám (Ouředníček, 2011).

Ouředníček s týmem zachytili schéma kauzálních kumulativních procesů v depopulačních periferních regionech.

Obrázek 1: Schéma kauzálních kumulativních procesů

Zdroj: Ouředníček, 2011

Existující starší teorie mají za cíl vysvětlit prostorové uspořádání ekonomiky celkově. Christallerova Teorie centrálních míst z roku 1933 se snažila o vysvětlení počtu, velikosti a rozmístění sídel v sídelním systému za velmi idealizovaných podmínek, jimiž jsou: racionální chování zákazníků; racionální chování obchodů; dokonalá informovanost; dokonalá mobilita; dokonalá konkurence a podobně. V případě, že jsou všechny podmínky ideální a osídlení je rovnoměrně rozložené, pak nejlépe vyhovuje prostorová organizace nepřekrývajících se šestiúhelníků. Ve středu těchto pravidelných šestiúhelníků se soustřeďují obchody. Za základní motiv lokalizace je považována minimalizace cestovních nákladů a s tím spojená blízkost k zákazníkům (Blažek, Uhlíř, 2002).

Výše zmíněnou teorii více rozpracoval August Lösch v roce 1944, kde navazoval zároveň i na lokalizační model z roku 1928 od Webera. Na rozdíl od Webera, který se pomocí modelu se snažil nalézt optimální lokalizace podniku a tím minimalizovat dopravní náklady, se Lösch zaměřil na vysvětlení lokalizačního rozhodování firem, které se snaží o co možná největší zisk. Model tržních zón prezentuje místo výroby, které vyžaduje minimální náklady na dopravu, a současně je zde co největší poptávka po zboží. Čím je vzdálenost od místa produkce větší, tím je menší poptávka. K tomu dochází právě kvůli zvyšující se ceně zboží. Teoreticky je v určitém okruhu poptávka po zboží nulová. (Blažek, Uhlíř, 2002).

4. Způsob zajišťování služeb

Lidé žijící ve venkovských lokalitách mají víceméně dané způsoby, jakými si mohou zajistit základní služby. Jedním ze způsobů je vyřídit potřeby v místě jejich bydliště, je-li tam konkrétní služba v provozu. Ale ve většině vesnických sídlech je nabídka služeb omezena, buď kvalitativně, nebo nějaké druhy služeb nejsou vůbec v provozu. V místech, kde jsou takové podmínky, musí občané zajišťovat jejich potřeby mimo místo svého bydliště. V takovémto případě zkoumáme nákupní chování a nákupní spád.

Tématem nákupního spádu a nákupního chování se zabývá Kunc s jeho týmem na případu brněnské aglomerace. Po roce 1989 došlo ke změnám nákupního chování. Standardem již není nakupovat zásoby, ale chodit na nákup každý den, ať už do supermarketů, nebo do specializovaných obchodů. Hodně lidí spojuje každodenní nakupování s cestou do práce, školy nebo cestou za jinými službami. Největší intenzita není pozorována ve vazbě jádro-periferie, ale spíše mezi periferií aglomerace a příměstskými zónami, kde se nachází nejvíce hypermarketů a nákupních center.

Dojíždka do takových oblastí většinou není denní aktivita, ale spíše víkendová. Tato místa, kde se nacházejí nákupní centra, se stávají sekundárními jádry maloobchodu, služeb a volnočasových aktivit. Tím konkurují samotnému centru města (Kunc a kol., 2012).

Do hypermarketů nebo nákupních center se nejen za účelem nákupu vydávají i obyvatelé venkova. Ti častokrát nemají v místě jejich bydliště službu, která by uspokojila jejich potřeby k dispozici, nebo služba není v dostačující kvalitě. Lidé, kterým intenzivní dojíždka nevyhovuje, se mohou rozhodnout k migraci. Temelová, Novák, Pospíšilová a Dvořáková prováděli případovou studii týkající se mobility a adaptačních strategií obyvatel v periferních lokalitách v Západních Čechách. Autoři tvrdí, že dostupnost služeb a nabídka práce není na venkově dostatečná. Dostupnost je důležitou součástí kvality života i významným faktorem ovlivňujícím životní šance (Temelová, 2011). Dostupnost pracovních příležitostí, služeb, občanská vybavenost a kvalita života celkově hraje důležitou roli v migračních strategiích jedinců. Mladí lidé na fakt, že dostupnost služeb a nabídka práce není na venkově dostatečné, často reagují migrací. Ti, kteří zůstávají většinou musí za službami dojíždět. Problémem a důvodem k migraci může být i nedostatečná infrastruktura, a to

zejména pro méně mobilní občany. „Důležité je přitom nejen působení na subjektivní spokojenost obyvatel v místě bydliště, ale také objektivně měřitelné dopady, například na fyzické a psychické zdraví obyvatel“ (Ellaway, 1996 in Temelová, 2002).

Mobilita je pro venkov klíčová a mezi hlavní bariéry mobility patří omezené finanční zdroje, například vlastnit a financovat provoz automobilu, popřípadě mít kompetenci k jeho užívání. Například děti nebo staří lidé mohou v tomto případě být velice znevýhodněni. Tato situace může způsobit sociální exkluzi venkovského obyvatelstva. „V současné konceptualizaci a výzkumu se ustaluje pojem sociální exkluze jako sociální proces, který vede k tomu, že někteří jedinci jsou obyvateli/občany dané společnosti, ale z důvodů, které nemají sami pod kontrolou, nemohou participovat na obvyklých aktivitách, k nimž by je jejich občanství opravňovalo a na něž aspirují“ (Mareš, 2006 in Musil, 2008: 322).

Lidé z periferních oblastí překonávají nejednoduchou dosažitelnost i jinými způsoby než mobilitou. Ve venkovském prostředí je často rozvinutá sousedská výpomoc mezi místními, a to zejména vůči méně mobilním občanům a seniorům. Do této situace se snaží zasahovat i obce tím, že poskytují různé sociální služby (Temelová, 2011).

Ouředníček, Špačková a Feřtová (2011) pojednávají ve své studii Změny sociálního prostředí a kvality života v depopulačních regionech České republiky především o vyliďňování venkovských periferních oblastí, jako příklad a zkoumanou oblast zvolili severní Pacovsko. Oblast bádání zasazují stejně jako Szczyrba do kontextu situace po roce 1989 a zdůrazňují narůstající sociální stratifikace i sociálně prostorovou diferenciaci obyvatel. Obyvatelé, kteří v perifériích ještě zůstávají mají své strategie, jak se přizpůsobit, nebo se jinak vyrovnat s chybějícími službami, občanskou vybaveností, stále slábnoucí nabídkou pracovních příležitostí i dekadencí kultury, či s omezením veřejné dopravy.

Do ekonomických center a metropolitních oblastí se často stěhují mladí lidé za prací a dalšími službami, díky tomu venkov stagnuje a stárne venkovská populace. Jde o kruhový kauzální mechanismus. Tento proces můžeme označit jako selektivní migraci, která dále přispívá k nárůstu sociálně prostorové diferenciaci. Podle Ouředníčka ale většina migračních pohybů nemá ekonomické důvody, v dnešní době jsou vztaženy spíše k důvodům bytovým.

„Alternativní možnost podpory budoucího vývoje depopulačních rurálních regionů pramení spíše z aktivity na lokální a mikroregionální úrovni. Podpora by se měla zaměřovat také na aktivizaci místního lidského potenciálu. V souvislosti s tématem článku se jedná především o aktivizaci lokálních elit a podporu přílivu aktivních aktérů z vnějšku lokality“ (Ouředníček, Špačková, Feřtrová 2011: 795).

5. Dostupnost škol

Stejně jako u obchodů nebo u jiných soukromých služeb, dochází i u služeb veřejných k jejich centralizaci. Školy jsou společně s například lékařskými službami služby veřejné. Stejně jako za jinými službami se se zvýšenou mobilitou začalo dojíždět i do škol. Rodiče mají právo vybrat si, do které školy své dítě umístí, i když jim je vždy vyhrazeno místo ve školách spádových. Z toho důvodu, že si často rodiče školu vybírají a své dítě neumístí do školy spádové, dochází k nenaplnění kapacit ve vesnických spádových školách, které se později například z finančních důvodů zavírají. Venkovanům se tak ubírá čím dál více služeb a může to ovlivňovat celkovou spokojenost s místem bydliště.

V průběhu druhé poloviny dvacátého století docházelo ve vyspělých zemích k významnému poklesu počtu škol a změnila se tím i jejich prostorová koncentrace, škol je výrazně více v centrech osídlení. Tento fakt je podmíněný koncentrací populace do center a dále rozvojem veřejné dopravy a poklesem její ceny. Zejména na venkově, kde je nižší koncentrace populace a tím i nižší počet žáků než ve městě, se pro veřejné instituce stává ekonomicky výhodnější žáky do škol dopravit, než pro malý počet studentů udržovat školu v místě jejich bydliště v provozu. „Takové zásahy se však dostávají do rozporu s principem rovnosti přístupu ke vzdělávání, tedy principem veřejné služby“ (Kučerová, Bláha, Pavlasová, 2015: 610).

Zejména pod tlakem populačních změn a úbytku žáků začínají od konce dvacátého století mnohé země opouštět klasické vymezení spádových regionů základních škol, tím dávají možnost zvolit, do které školy rodiče umístí své děti. To má za důsledek, že se otevírají lokální školské trhy. V Česku se k tomuto kroku dospělo po roce 1989 s příchodem tržní ekonomiky (Kučerová, Bláha, Pavlasová, 2015).

Spádové obvody legislativně zajišťují, že mají všichni rovný přístup k veřejné škole. Ředitelé spádových škol jsou povinni nejprve naplnit kapacitu školy žáky s místem trvalého pobytu ve školském obvodu, až do maximálního povoleného počtu žáků ve škole. Teprve v případě, že na škole ještě volná místa zůstávají, může je ředitel obsadit žáky z jiných regionů. „Tím se školský trh ocitá v podivné dvoukolejnosti, kdy tržní chování (volba) je explicitně umožněno pouze straně poptávky, nikoli již straně nabídky“ (Kučerová, Bláha, Pavlasová, 2015: 612).

Poskytování základního vzdělání je veřejná služba a ve většině zemích vykazuje jednání a řízení škol prvky tržního chování. Podle autorů článku Malé venkovské školy na trhu se základním vzděláváním formují zajištění a podobu základního školství především čtyři faktory. „Na tomto faktu se shoduje mnoho odborníků v oblasti výzkumu vzdělávání“ (Kučerová, Bláha, Pavlasová, 2015: 608).

Prvním z nich jsou místní demografické změny. Nižší úhrnná plodnost žen a s tím spojená porodnost nese za následek pokles počtu dětí, které mají nastoupit povinnou školní docházku. To zapříčiňuje nenaplněnost škol. „Tím jsou podle Dvořáka (2012) školy vytrženy z poklidu historicky relativně dlouhého období stabilního přísunu klientů“ (Kučerová, Bláha, Pavlasová 2015: 608).

Dalším faktorem je, že celkový počet žáků v každém regionu je podmíněn migrací nebo možnostmi dojížděky. To může mít za důsledek velké regionální rozdíly v zaplněnosti škol. Největší nevyváženost lze pozorovat mezi jádrem a periferií.

Třetí faktor jsou ekonomické problémy pocíťované nejvíce v období stagnace hospodářství. Při hledání úspor ve veřejných financích trpí i oblast vzdělávání. Často se projevují snahy o optimalizaci školské sítě, dochází tak k uzavírání nerentabilních škol, nebo jejich slučování. To vede k tlaku na efektivnost veřejného školství a také podceňuje konkurenční prostředí mezi školami.

„Zásadní podmínkou, rámcem realizace a čtvrtým faktorem ovlivňujícím podobu a organizaci školství je stav a vývoj školské politiky a legislativního nastavení v této oblasti.“ (Kučerová, Bláha, Pavlasová, 2015: 608)

Ze studie na příkladu Turnovska vyplývá, že venkovské školy se nesnaží iniciovat soupeření o přízeň zákazníků, ale spíše by rády nenásilně vycházely

z tradičního územního rozdělení spadových oblastí, i za cenu toho, že za dočasného nedostatku žáků by provoz školy hradil zřizovatel.

V Dánské studii *School Closure: What are the consequences for the local society* autoři rovněž uvádějí, že zavírání škol je ve venkovských oblastech běžné od poloviny minulého století, kdy nové a moderní školy začaly nahrazovat malé vesnické školy s pouze jednou nebo dvěma třídami, u nás často nazývané malotřídky. Zejména kvůli industrializaci zemědělství a globalizaci průmyslu došlo v posledních padesáti letech k migraci lidí z venkovských oblastí do velkých měst. To zapříčinilo uzavírání starších místních škol. Tyto uzávěry často vyvolávají vážné debaty. Hlavním argumentem je, že uzavření škol je pro místní upadající společnost velkou zátěží. Hlavním problémem venkovských společností je nedostatek lidí, a tedy nedostatek lidského kapitálu. V periferních lokalitách je zavírání škol známkou, že je komunita značně na poklesu, nikoli příčinou. (Egelund, 2006)

Na teoretickém základě popsal Giddens společenské změny za posledních 200 let, přičemž pro současnou společnost, ve světě založeném na znalostech a informacích, použil termín postmoderní společnost. Současná společnost je globalizovaná, klade nižší důraz na tradice a je individualizovaná. V místních venkovských společnostech nemá ani škola, ani církve stejné socializační a soudržné účinky, jaké měly před 30 lety. To ale neznamená, že místní společnosti ztratily svůj společenský význam. (Egelund, 2006)

EMPIRICKÁ ČÁST

6. Cíl práce a výzkumné otázky

Před realizováním výzkumné části je třeba stanovit cíl práce a výzkumné otázky. Cílem práce je popsat stav vybavenosti venkovských obcí na Semilsku a Jilemnicku základními aspekty občanské vybavenosti a zjistit, jaké služby považují obyvatelé za nejdůležitější, případně za nejvíce postrádané a jestli existence služeb ovlivňuje vztah nebo citové pouto k místu bydliště. Tímto tématem se zabýval především Gieling, který ve své studii uvádí, že určité služby nezvyšují pouto obyvatel k místu bydliště. V této práci budu zjišťovat, jestli nějaké služby pouto k místu bydliště zvyšují, případně které. K dosažení cíle práce jsem stanovila následující výzkumné otázky:

1. Jaký je stav vybavenosti obcí základními službami?
2. Které služby hodnotí občané jako nejdůležitější?
3. Zvyšuje existence služby v obci spokojenost s místem svého bydliště?
4. Zvyšuje existence služby v obci citovou vazbu k místu bydliště?

7. Metodologie

Pro zpracování práce byla zvolena forma kvantitativního výzkumu, bylo provedeno dotazníkové šetření. Sběr dat proběhl pomocí dotazníků, kdy tazatelé vedli strukturované rozhovory s respondenty z venkovských obcí a data do dotazníků zaznamenávali. Způsob výběru se řídil kvótami. Analýza dat probíhala za využití programů PSPP a Microsoft Excel, kde jsem prováděla třídění dat 1. a 2. stupně. Pro testování hypotéz jsem využila Pearsonův chí-kvadrát test, který je základní a nejpoužívanější test nezávislosti. Před testováním hypotéz u třetí a čtvrté výzkumné otázky byla stanovena hodnota hladina významnosti, která mi umožní přijmout nebo nepotvrdit hypotézu. Hladina významnosti je stanovena na hodnotu 0,05, která se běžně používá při sociologických šetřeních. V praxi to znamená, že pokud hodnota klesne pod hladinu významnosti, zjištěný vztah není platný pro méně než 5 % pozorovaných případů.

8. Zkoumaná oblast Semilsko

Okres Semily se nachází severovýchodě Čech, v jihovýchodní části Libereckého kraje. V okrese žije přibližně 74 000 obyvatel, leží v něm 65 měst a obcí, z nichž okolo padesáti čítá do 1 000 obyvatel (ČSÚ 2019). Semilsko leží na pomyslném rozhraní turistických oblastí Českého ráje, Krkonoš a Jizerských hor. V tomto regionu protéká řeka Jizera a její přítoky Oleška, Jílovecký a Chuchelský potok.

V devadesátých letech 20. století byl založen dobrovolný svazek třinácti obcí, který nyní nese název Mikroregion Pojizeří. Společný cíl tohoto svazku je rozvoj regionu, ochrana životního prostředí a podpora cestovního ruchu na území členských obcí. Území tohoto mikroregionu se rozkládá severně od okresního města Semily a skládá se z obcí: Bělá, Benešov u Semil, Bozkov, Bystrá nad Jizerou, Háje nad Jizerou, Jesenný, Košťálov, Libštát, Příkrý, Roprachtice, Roztoky, Slaná a Stružinec. Tyto informace jsou k dispozici na webových stránkách Pojizeří. Z těchto třinácti obcí probíhal sběr dat v sedmi z nich.

Do výzkumu byly vybrány sídla venkovského charakteru Mezi městy Semily a Jilemnice, jedná se o obce: Benešov u Semil, Bystrá nad Jizerou, Bělá, Háje nad Jizerou (s osadami Dolní Sytová, Loukov, Rybnice), Košťálov (s osadami Kundratice a Valdice), Kruh, Libštát, Mříčná, Peřimov a Roztoky u Jilemnice a Svojek (s osadou Tample).

9. Služby a obce vstupující do výzkumu

Občanská vybavenost zahrnuje velmi širokou škálu různých služeb a infrastruktur. Pro účely práce byly vybrány základní prvky občanské vybavenosti, které se běžně vyskytují i v malých obcích s méně než 3 000 obyvateli. (Bernard a kol., 2020) Práce se soustřeďuje na takové služby, které mají lokalizovatelné místo poskytování nebo provozovnu. Tyto služby určitým způsobem dotváří podobu obcí. Tento seznam služeb nedefinuje celý seznam prvků občanské vybavenosti malých obcí. Přehled četnosti vybraných služeb je k nahlídnutí v tabulce 1.

Tabulka 1: Služby a obce vstupující do analýz

Obec	Počet obyvatel	Obchod s potravinami	Restaurace/hospoda	Tělocvična	Pošta	Základní škola	Mateřská škola	Praktický lékař	Dětský lékař	Sportovní hřiště	Hřiště pro děti	Sběrný dvůr	Součet služeb
Bělá	274	0	0	0	0	0	0	0	0	2		0	2
Benešov u Semil	854	0	2	1	1	1	1	0	0	1		0	7
Bystrá nad Jizerou	115	0	0	0	0	0	0	0	0	1		0	1
Háje nad Jizerou	680	1	2	1	1	1	2	0	0	2		0	10
Košťálov	1658	3	1	1	1	1	1	0	0	5		0	13
Kruh	493	1	1	1	0	0	1	0	0	2		0	6
Libštát	952	2	0	0	1	1	1	1	0	1		1	8
Mířčná	582	0	1	2	1	1	1	0	0	1		1	8
Peřimov	270	0	0	0	0	0	0	0	0	1		0	1
Roztoky u Jilemnice	1075	1	3	1	1	1	1	1	1	3		0	13
Svojek	177	1	0	0	0	0	1	0	0	0		0	2
Celkem	7130	9	10	7	6	6	9	2	1	19	0	2	71

Zdroj: RIS

9.1 Obchod s potravinami

Prodejna potravin je běžný standard vybavenosti v obcích, které mají 300 a více obyvatel. Lze pozorovat, že sídla, která tvoří hlavní část obcí, jsou prodejny vybavena lépe než sídla vedlejší. V posledních desítkách let prošla vybavenost malých obcí prodejny potravin vývojem, který se projevil poklesem vybavenosti v obcích do 800 obyvatel (Bernard a kol. 2020). Obchod s potravinami je nejčastěji zastoupen v obci Košťálov, kde jsou tři prodejny. Dva obchody jsou v Libštátu a po jednom obchodě je v Hájích nad Jizerou, Kruhu, Roztokách u Jilemnice a ve Svojkou.

9.2 Restaurace a hospoda

Restaurace a hospody, stejně jako obchody, jsou často diskutovaný prvek občanské vybavenosti venkovských obcí. Běžný standard je hospoda nebo restaurace v obcích s 300 a více obyvateli. Stejně jako v případě obchodu, jsou i restauracemi a hospodami lépe vybaveny obce v mikroregionálně odlehlé poloze. V posledních 25

letech je vybavenost restauracemi a hospodami stabilní (Bernard a kol. 2020). Restaurace je nejčastěji zastoupena v obcích Roztoky u Jilemnice, kde jsou taková zařízení tři, V Hájích nad Jizerou a Benešově u Semil jsou hospody nebo restaurace dvě a v Košťálově, Kruhu a Mříčné je takové zařízení jedno.

9.3 Tělocvična

Tělocvičny jsou méně rozšířeným typem vybavenosti. Hranice běžného standardu nabývají až v obcích s 1300 a více obyvateli. Obce v periférii jsou tělocvičnami vybaveny lépe, než obce v blízkosti měst. Počet obcí s tělocvičnou se za poslední desítky let mírně snížil, a pokles lze zaznamenat ve všech velikostních kategoriích obcí, s výjimkou těch nejmenších (Bernard a kol. 2020). Podle dat z RIS jsou v Mříčné dvě tělocvičny, v obcích Roztoky u Jilemnice, Háje nad Jizerou, Benešov u Semil a Košťálov jedna tělocvična.

9.4 Pošta

Sídla, která tvoří hlavní součást obce, jsou poštou vybavena lépe než sídla, která jsou jedinými sídly v obci. Pravděpodobnost, že bude obec vybavena poštou roste se zvětšující se vzdáleností od města. Poštami jsou nadstandardně vybaveny obce v odlehlých polohách. Vliv na pravděpodobnost existence pošty má i turistický ruch. Vybavenost malých obcí poštou se za posledních 25 let příliš nezměnila. (Bernard a kol. 2020). Dle dat z RIS mají jednu poštu následující obce: Mříčná, Roztoky u Jilemnice, Háje nad Jizerou, Benešov u Semil, Košťálov a Libštát.

9.5 Základní a mateřská škola

Sídla uvnitř obcí nejsou vybavena základními školami rovnoměrně. Sídla v odlehlých polohách jsou vybavena o něco lépe než sídla příměstská. Lepší vybavenost mají tedy obce v periférii. Podíl obcí vybavených základní školou na přelomu 20. a 21. století klesal a v současné době se už nemění. Mateřské školy jsou v malých obcích běžnější než základní školy (Bernard a kol. 2020). Ve zkoumaných obcích platí, že kde je mateřská škola, je i základní škola. Navíc v Kruhu a ve Svojkou je mateřská škola, ale není základní škola.

9.6 Praktický lékař a dětský lékař

Hlavní sídla obcí jsou vybavena zdravotnickými službami lépe než sídla vedlejší. V hlavních sídlech je ordinace praktického lékaře běžným standardem při velikosti 800 - 1000 obyvatel, ale ve vedlejších sídlech až při počtu více než 2000 obyvatel. Jako u většiny služeb, i u lékařských ordinací narůstá vybavenost malých obcí se vzdáleností od měst. Vybavenost malých obcí ordinacemi lékařů se za posledních dvacet let nezměnila. Úbytek zaznamenaly ordinace dětských lékařů (Bernard a kol. 2020). Ordinace praktického i dětského lékaře je podle RIS v Roztokách u Jilemnice, v Libštátu je pouze ordinace praktického lékaře.

9.7 Sportovní hřiště a hřiště pro děti

Vybavenost obcí těmito hřišti nesouvisí s polohou obcí vůči sídelním centrům. Sportovní hřiště je v malých obcích velmi běžné. Běžným standardem je v obcích s více než 200 obyvateli. Dětská hřiště jsou v malých obcích podobně běžná, jako ty sportovní. Podíl obcí, které mají nějaký typ sportovního hřiště v posledních desítkách let trvale rostl (Bernard a kol. 2020). Sportovním hřištěm jsou dle RIS vybaveny všechny ze zkoumaných obcí, kromě obce Svojek.

9.8 Sběrný dvůr

Přítomnost sběrného dvora umožňuje obyvatelům relativně jednoduše odložit odpad, který nelze umístit do běžných kontejnerů. Absence sběrného dvora je často řešena jednorázovými svozy. Ačkoli pravděpodobnost existence sběrného dvora narůstá s velikostí obce, sběrné dvory nepředstavují v malých obcích běžný standard. Vybavenost obce sběrným dvorem nemá silnou souvislost s polohou obce vůči sídelnímu centru (Bernard a kol. 2020). Ze zkoumaných obcí je dle RIS sběrný dvůr v obcích Libštát a Mříčná.

10. Sběr dat

Sběr dat, kterého jsem se účastnila, proběhl v termínu 9. 9. – 12. 9. 2020 v rámci akce „Letní škola“ pořádané Katedrou sociologie Univerzity Hradec Králové. Studenti a vyučující byli ubytováni ve Sportovním centru Semily, odkud každý den vyráželi do přílehlých venkovských obcí, kde prováděli strukturované rozhovory. Každý večer se vyplněné dotazníky odezvaly a dále probíhaly porady a plánování dalších dnů. Studenti měli možnost na této akci získávat výzkumné hodiny.

Dotazníky spolu s kartami nám byli přiděleny katedrou. Dotazník vyplňoval tazatel a karty sloužily k tomu, aby si mohl respondent prohlédnout možnosti odpovědí. Často jsem se setkávala s problémem, že respondent o karty neměl vůbec zájem a přišly mu obtěžující nebo zdržující, jelikož chtěl mít rozhovor rychle za sebou. V těchto případech šlo bez problémů vyplnit dotazník i bez použití karet, jelikož respondentům přišly kladené otázky srozumitelné. Často se mi stávalo, že ženy, kterým mohlo být čtyřicet let a více měly často námitky k otázce „Kolik je Vám let?“. Myslím si, že v takovém případě by bylo pro respondenty přijatelnější vybrat z věkových kategorií než uvádět konkrétní čísla. Vyplnění dotazníku trvalo průměrně dvacet minut, ale čas se lišil podle míry vybavenosti různými druhy služeb konkrétního místa.

Během práce v terénu jsem měla možnost poznat toto venkovské prostředí osobně. Díky tomu, že jsem se dostala do osobního kontaktu s respondenty jsem mohla blíže nahlédnout do problematiky. Respondenty jsme kontaktovali převážně na cestách nebo přes plot na zahradách. V oblasti, kde jsem prováděla sběr, bylo spoustu chatařů z Prahy, kteří jezdí na venkov na víkendy relaxovat a opravovat své nemovitosti. Někteří z nich nám byli schopni zprostředkovat kontakty na místní obyvatelé, někteří naopak své sousedy ani neznali. Jako velice dobrý považuji plán, kdy byla každé dvojici tazatelů přidělena konkrétní oblast, kde měli provádět rozhovory. Díky tomu mohli tazatelé první den konkrétní obec poznat a další dny jim to ulehčovalo orientaci a mohli si vytipovat místa a časy, kde mohou potencionální respondenti být zastiženi, případně si domluvit rozhovor a sjednat si schůzku na další den.

Sběr dat proběhl v lokalitách, které jsou uvedeny v tabulce 2.

Tabulka 2: Počet respondentů v jednotlivých obcích

Jak se jmenuje vesnice, kde bydlíte?	Počet respondentů	V procentech
Benešov	1	0,2 %
Benešov u Semil	70	16,4 %
Bystrá	1	0,2 %
Bystrá nad Jizerou	1	0,2 %
Bělá	8	1,9 %
Dolní Sytová	20	4,7 %
Háje nad Jizerou	1	0,2 %
Košťálov	85	19,9 %
Kruh	30	7,0 %
Kundratice	22	5,2 %
Libštát	56	13,1 %
Loukov	12	2,8 %
Loukov Háje nad Jizerou	1	0,2 %
Mříčná	34	8,0 %
Peřimov	30	7,0 %
Rokytnice	1	0,2 %
Roztoky	10	2,3 %
Roztoky u Jilemnice	30	7,0 %
Rybnice	4	0,9 %
Rybná	1	0,2 %
Svojek	5	1,2 %
Tample	2	0,5 %
Valdice	1	0,2 %
Mříčná	1	0,2 %
Celkem	427	100,0 %

Zdroj: ČSÚ, data z dotazníku

Nejprve bylo potřeba udělat korekci, jelikož se v datech vyskytovaly některé vesnice dvakrát pod podobným nebo chybným názvem. Dále pod obec Háje nad Jizerou spadají osady: Dolní Sytová, Loukov a Rybnice; pod obec Košťálov spadají Kundratice a Valdice; pod obec Svojek spadá Tample. Byly sloučeny názvy: Benešov a Benešov u Semil; Roztoky, Rokytnice a Roztoky u Jilemnice; Bystrá a Bystrá nad Jizerou; Rybnice a Rybná; v poslední řadě Mříčná, která byla v seznamu dvakrát.

Tabulka 3 s počtem obyvatel, po korekci a sloučení do obcí.

Tabulka 3: Počet obyvatel v obcích a podíl respondentů

Obec	Počet obyvatel	Počet respondentů	Podíl z celkového počtu obyvatel obce
Bělá	274	8	3 %
Benešov u Semil	854	71	8 %
Bystrá nad Jizerou	115	2	2 %
Háje nad Jizerou	680	39	6 %
Košťálov	1658	108	7 %
Kruh	493	30	6 %
Libštát	952	56	6 %
Mříčná	582	35	6 %
Peřimov	270	30	11 %
Roztoky u Jilemnice	1075	41	4 %
Svojek	177	7	4 %
Celkem	7130	427	6 %

Zdroj: ČSÚ, data z dotazníku

Nejvíce dat se podařilo nasbírat v obcích Košťálov (téměř 20 %), Benešov u Semil (16,4 %) a Libštát (13,1 %). Z těch nejmenších obcí se podařilo získat jen po jednotkách respondentů.

11. Popis vzorku

Nejprve je třeba potvrdit, že vzorek je reprezentativní. Reprezentativní vzorek je takový, ve kterém je rozdělení daných proměnných shodné jako v celkové populaci. Reprezentativita vzorku závisí na výčtu proměnných, podle kterých vzorek s populací srovnáváme. Tabulky níže ukazují strukturu obyvatel regionu a strukturu vzorku podle věku a pohlaví. Z tabulek je patrné, že podíly respondentů z daných kategorií jsou velmi podobné, můžeme tedy potvrdit, že vzorek je reprezentativní.

Tabulka 4: Struktura obyvatel regionu

Struktura regionu	Věk	Podíl
Muži	18-39 let	18 %
50,34 %	40-64 let	22 %
	nad 64 let	11 %
Ženy	18-39 let	16 %
49,66 %	40-64 let	20 %
	nad 64 let	14 %
CELKEM		100 %

Tabulka 5: Struktura zkoumaného vzorku

Struktura vzorku	Věk	Podíl
muži	18-39 let	14 %
45,20 %	40-64 let	18 %
	nad 64 let	14 %
ženy	18-39 let	17 %
54,80 %	40-64 let	20 %
	nad 64 let	17 %
CELKEM		100 %

Zdroj: ČSÚ

Celkem se výzkumu zúčastnilo 427 respondentů starších 18 let z 11 obcí. Kompletní data máme od 423 respondentů. Největší část, téměř 30 %, tvoří respondenti z věkové kategorie 66 a více let, které bychom mohli klasifikovat jako důchodce. Nejmenší skupinu tvoří respondenti do 25 let, kterých bylo celkem 32 (7,6 %). Výzkumu se zúčastnilo 45 % mužů a 55 % žen, vzorek je tedy genderově vyvážen.

Tabulka 6: Počet respondentů dle věkových kategorií

Věk	Počet	Platná procenta
do 25	32	7,6 %
26-35	68	16,1 %
36-45	81	19,1 %
46-55	59	13,9 %
56-65	57	13,5 %
66-75	96	22,7 %
76 a víc	30	7,1 %
Celkem	423	100,0 %

Zdroj: ČSÚ, data z dotazníku

12. Zodpovězení výzkumných otázek

12.1 Výzkumná otázka: Jaký je stav vybavenosti obcí základními službami?

Vybavenost obcí budu zkoumat z hlediska počtu služeb na obci a složení jednotlivých služeb v obci. Určím, jaká služba je nejčastěji zastoupená. Informace o počtu služeb v jednotlivých obcích jsou získané z Regionálního informačního systému. Do analýzy nejsou zahrnuta hřiště pro děti, jelikož informace o hřištích pro děti nejsou z RIS dostupná.

Košťálov je nejlidnatější obec ze sledovaných, čítá 1658 obyvatel (ČSÚ) a zároveň je vybavena nejvíce službami, kterými se tato práce zabývá. V Košťálově je celkem 13 služeb a je zde alespoň jednou zastoupena každá služba, kromě sběrného dvora, praktického a dětského lékaře. Košťálov tedy není vybaven lékařskými zařízeními. Je zde ale největší počet sportovních hřišť (5) a obchodů (3).

Roztoky u Jilemnice jsou druhou nejlidnatější obcí, žije zde 1075 obyvatel (ČSÚ). Roztoky u Jilemnice jsou vybaveny stejným počtem služeb, jako Košťálov (13), z hlediska rozmanitosti služeb jsou na tom Roztoky u Jilemnice ale lépe. Jsou zde zastoupeny všechny služby, chybí zde jen sběrný dvůr. Je zde největší počet restaurací nebo hospod (3) a druhý největší počet sportovních hřišť (3).

Třetí nejlépe vybavenou obcí s celkovým počtem služeb 10 jsou Háje nad Jizerou, kde žije 680 obyvatel. Jsou zde přítomny stejné služby jako v Košťálově, není zde ordinace praktického ani dětského lékaře a sběrný dvůr. V jediné ze sledovaných obcí jsou zde dvě mateřské školy.

Libštát je třetí nejlidnatější obcí, žije zde 952 obyvatel a je zde celkem osm služeb. Je to jedna ze dvou obcí, která disponuje sběrným dvorem. Podle dat z RIS zde není restaurace nebo hospoda, tělocvična a ordinace dětského lékaře, praktický lékař zde je.

V Mříčné je stejný počet služeb, jako v Libštátu (8), ale Mříčná čítá méně obyvatel. Žije zde 582 lidí. Mříčná je jedna z obcí, kde není obchod, zároveň zde není ani ordinace praktického a dětského lékaře. Je zde sběrný dvůr a jako jediná ze zkoumaných obcí disponuje dvěma tělocvičnami.

V Benešově u Semil žije 854 lidí a disponuje celkem sedmi službami. Není zde obchod, ale jsou zde dvě restaurace nebo hospody. Dále zde není v provozu ordinace dětského ani praktického lékaře a sběrný dvůr.

Kruh je obec, ve které žije 493 lidí a je zde v provozu celkem šest služeb. Jsou zde dvě sportovní hřiště a mateřská škola, není zde ale základní škola. Dále zde ze zkoumaných služeb není pošta, praktický ani dětský lékař a sběrný dvůr.

Následující čtyři obce čítají pod 300 obyvatel. První a největší z nich je Bělá, kde žije 274 obyvatel a jsou zde v provozu dvě služby, konkrétně dvě sportovní hřiště. Dvě služby jsou rovněž ve Svojkú, kde žije 177 obyvatel. Ve Svojkú je v provozu obchod s potravinami a mateřská škola. Bystrá nad Jizerou (115 obyvatel) a Peřimov (270 obyvatel), disponují pouze jednou službou, v obou případech je to sportovní hřiště.

Nejčastěji zastoupené služby

Nejčastěji zastoupeným prvkem občanské vybavenosti je sportovní hřiště. Ve zkoumaných obcích jich je podle RIS celkem 19, z toho pět v největší obci Košťálově. Jediná obec, která jím nedisponuje je Svojek.

Druhou nejčtenější službou jsou restaurace nebo hospody, ve zkoumané oblasti jich je celkem deset. Jsou ve všech obcích s více než 300 obyvateli s výjimkou Libštátu, kde restaurace nebo hospoda dle RIS není. V tomto se ale data z RIS s daty z dotazníků liší, protože většina respondentů z Libštátu v dotazníku uvedla, že tam restaurace nebo hospoda je v provozu. Restaurace je v sousedním Košťálově, je tedy možné, že se respondenti nedobře orientují, nebo je chyba v datech z RIS.

Obchody a mateřské školy jsou třetí nejčtenější služby. Ve zkoumaných obcích je devět obchodů a devět mateřských škol. Nejvíce obchodů je v Košťálově, kde jsou tři a v Hájích nad Jizerou jsou dle RIS dvě mateřské školy. Relativně čtené jsou i tělocvičny, kterých je sedm, z nichž jsou dvě v Mříčné.

Mateřských škol je ve zkoumané oblasti o jednu třetinu více než základních. Základní školy jsou ve zkoumané oblasti ve všech obcích s více než 500 obyvateli, mateřské školy rovněž, a navíc i v Kruhu, který atakuje hranici 500 obyvatel a ve Svojkú, který má jen 177 obyvatel.

Nejméně zastoupené, společně se sběrnými dvory, jsou i lékařské služby. Ve zkoumaných obcích jsou celkem dvě ordinace praktických lékařů a jedna ordinace lékaře dětského. Praktický lékař je v Libštátu a Roztokách u Jilemnice, kde je i dětský lékař. V obou případech jde o obce s přibližně 1 000 obyvateli. Sběrné dvory jsou v Mříčné a rovněž v Libštátu.

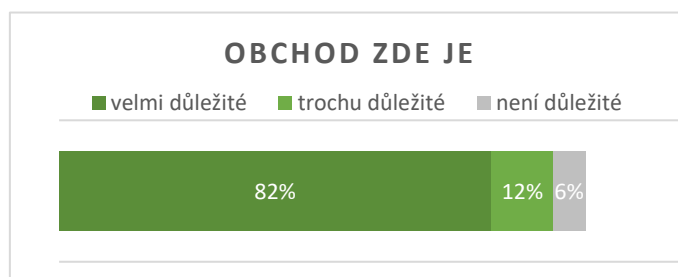
12.2 Výzkumná otázka: Které služby hodnotí občané jako nejdůležitější?

Pro zodpovězení otázky je důležitost každé služby zhodnocena zvlášť a v grafech. Zvlášť je porovnáván názor lidí, kteří službu v místě bydliště mají a zvlášť je porovnáván názor těch, kteří službu v místě bydliště nemají. Nakonec je uveden „žebříček důležitosti“ služeb, kde porovnávám krajní odpovědi, tedy v případě existence služeb jsou vybrány ty nejdůležitější služby porovnáním podílu odpovědí „považuji za velmi důležité“ a v případě absence služby v místě bydliště za „považuji za velký nedostatek“

Obchod s potravinami

Nadpoloviční většina (54 %) dotázaných uvedla, že obchod s potravinami ve své obci má. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jeden

Graf 1: Hodnocení důležitosti existence obchodu

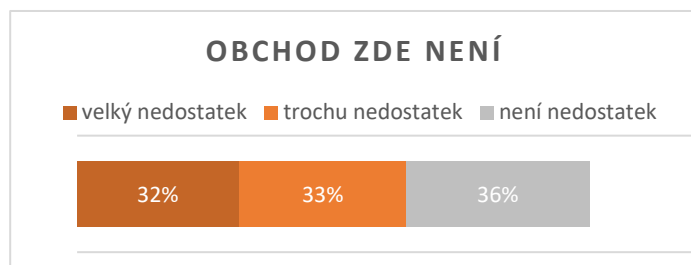

Zdroj: vlastní

obchod s potravinami v následujících obcích: Košťálov, Libštát, Roztoky u Jilemnice, Háje nad Jizerou, Kruh a Svojek. V těch obcích, kde obchod s potravinami je, ho považuje 82 % dotázaných za velmi důležitý, 12 % za trochu důležitý a pro 6 % dotázaných není existence obchodu v místě jejich bydliště důležitá.

V obcích, kde se obchod nenachází, což jsou Mříčná, Bělá, Benešov u Semil, Bystrá nad Jizerou a Peřimov, vnímají obyvatelé jeho absenci následovně: 32 % dotázaných vnímá absenci obchodu za velký nedostatek, 33 % trochu za nedostatek a 36 % dotázaných absenci obchodu jako nedostatek neshledává.

Graf 2: Hodnocení absence obchodu

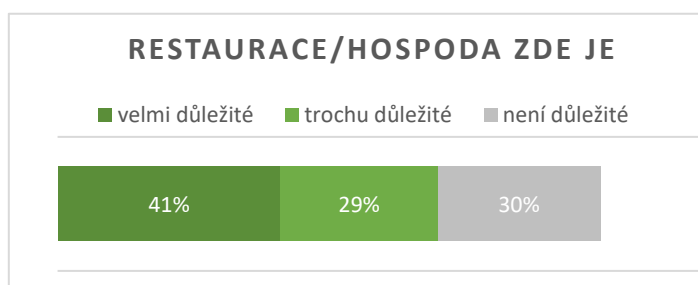

Zdroj: vlastní

Restaurace nebo hospoda

Většina respondentů (87 %) uvedla, že restaurace nebo hospoda v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jedna restaurace v následujících obcích: Roztoky u Jilemnice, Háje nad Jizerou, Benešov u Semil, Košťálov, Kruh a Mříčná. V těch obcích, kde restaurace nebo hospoda je, službu považuje 41 % dotázaných za velmi důležitou, 29 % za trochu důležitou a pro 30 % dotázaných není existence služby v místě jejich bydliště důležitá.

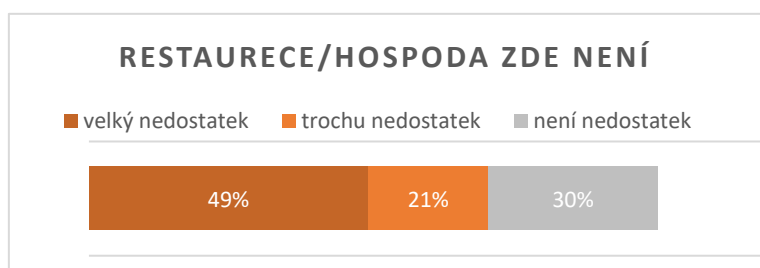
Graf 3: Hodnocení důležitosti existence restaurace/hospody

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se restaurace nebo hospoda nenachází, což jsou Libštát, Svojeck, Bělá, Bystrá nad Jizerou a Peřimov, vnímají obyvatelé její absenci následovně: 49 % dotázaných vnímá absenci restaurace za velký nedostatek, 21 % trochu za nedostatek a 30 % dotázaných absenci služby jako nedostatek neshledává.

Graf 4: Hodnocení absence restaurace/hospody

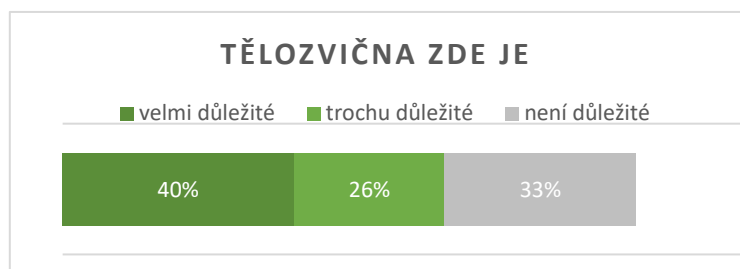

Zdroj: vlastní

Tělocvična

Většina respondentů (89 %) uvedla, že tělocvična v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jedna tělocvična v obcích Roztoky u Jilemnice, Háje nad Jizerou, Benešov u Semil, Košťálov, Kruh a Mříčná. V těch obcích, kde tělocvična je, ji považuje 40 % dotázaných za velmi důležitou, 26 % za trochu důležitou a pro 33 % dotázaných není existence služby v místě jejich bydliště důležitá.

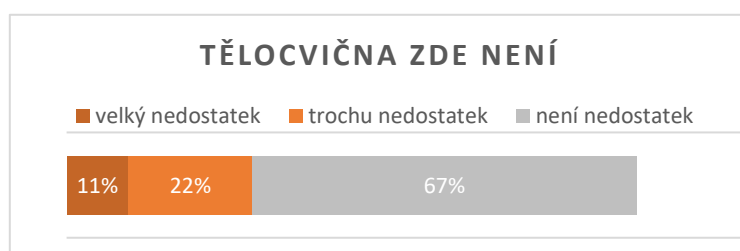
Graf 5: Hodnocení důležitosti existence tělocvičny

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se tělocvična nenachází, což jsou Libštát, Svojek, Bělá, Bystrá nad Jizerou a Peřimov, vnímají obyvatelé její absenci následovně: 11 % dotázaných vnímá absenci tělocvičny za velký nedostatek, 22 % trochu za nedostatek a 67 % dotázaných absenci služby jako nedostatek neshledává. V těch obcích, kde tělocvičny nejsou to lidem většinou nepřipadá jako nedostatek.

Graf 6: Hodnocení absence tělocvičny

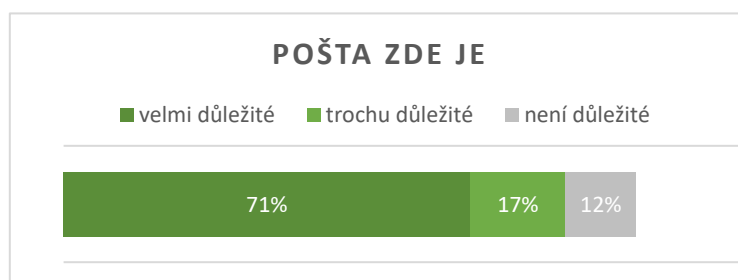

Zdroj: vlastní

Pošta

Tři čtvrtiny respondentů (76 %) uvedlo, že pošta v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jedna pošta v obcích Benešov u Semil, Háje nad Jizerou, Košťálov, Libštát, Mříčná a Roztoky u Jilemnice. V těch obcích, kde pošta je, službu považuje 71 % dotázaných za velmi důležitou, 17 % za trochu důležitou a pro 12 % dotázaných není existence služby v místě jejich bydliště důležitá.

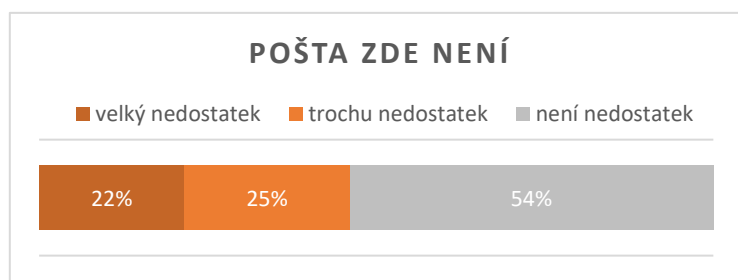
Graf 7: Hodnocení důležitosti existence pošty

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se pošta nenachází, což jsou Bělá, Bystrá nad Jizerou, Kruh, Peřimov a Svojek, vnímají obyvatelé její absenci následovně: 22 % dotázaných vnímá absenci pošty za velký nedostatek, 25 % trochu za nedostatek a 54 % dotázaných absenci služby jako nedostatek neshledává.

Graf 8: Hodnocení absence pošty

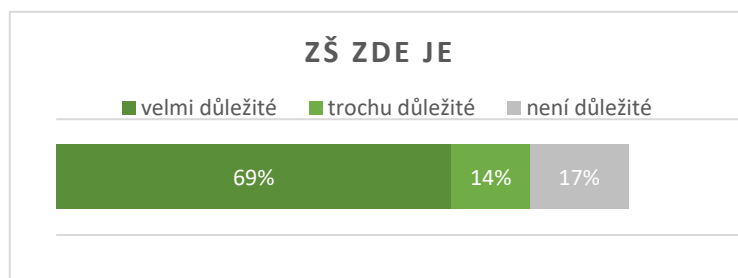

Zdroj: vlastní

Základní škola

Tři čtvrtiny respondentů (75 %) uvedlo, že základní škola v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jedna základní škola v obcích Benešov u Semil, Háje nad Jizerou, Košťálov, Libštát, Mříčná a Roztoky u Jilemnice. V těch obcích, kde základní škola je, ji považuje 69 % dotázaných za velmi důležitou, 14 % za trochu důležitou a pro 17 % dotázaných není existence služby v místě jejich bydliště důležitá.

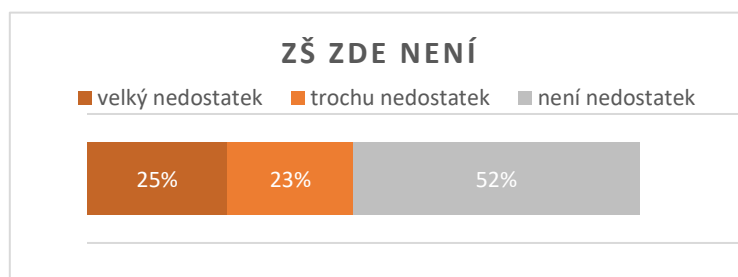
Graf: 9 Hodnocení důležitosti existence ZŠ

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se základní škola nenachází, což jsou: Kruh, Svojek, Bělá, Bystrá nad Jizerou a Peřimov, vnímají obyvatelé její absenci následovně: 25 % dotázaných vnímá absenci základní školy za velký nedostatek, 23 % trochu za nedostatek a 52 % dotázaných absenci školy jako nedostatek neshledává.

Graf: 10 Hodnocení absence ZŠ

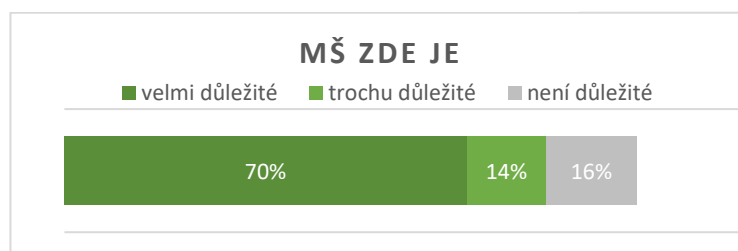

Zdroj: vlastní

Mateřská škola

Více než 80 % respondentů uvedlo, že mateřská škola v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jedna mateřská škola v obcích Benešov u Semil, Háje nad Jizerou, Košťálov, Libštát, Mříčná, Roztoky u Jilemnice, Kruh a Svojek. V těch obcích, kde mateřská škola je, ji považuje 70 % dotázaných za velmi důležitou, 14 % za trochu důležitou a pro 16 % dotázaných není existence služby v místě jejich bydliště důležitá. Jedná se o velmi podobné výsledky jako u základní školy.

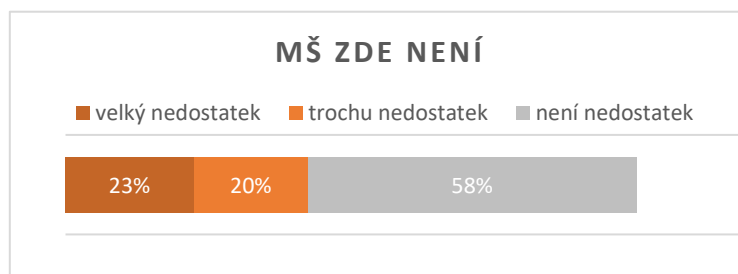
Graf 11: Hodnocení důležitosti existence MŠ

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se mateřská škola nenachází, což jsou: Bělá, Bystrá nad Jizerou a Peřimov, vnímají obyvatelé její absenci následovně: 23 % dotázaných vnímá absenci základní školy za velký nedostatek, 20 % trochu za nedostatek a 58 % dotázaných absenci školy jako nedostatek neshledává.

Graf 12: Hodnocení absence MŠ

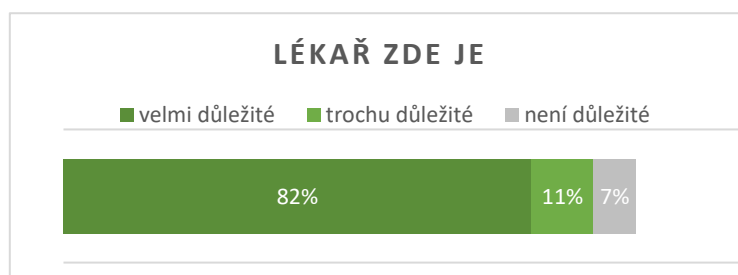

Zdroj: vlastní

Ordinace praktického lékaře

35 % respondentů uvedlo, že ordinace praktického lékaře v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jedna ordinace praktického lékaře v obcích Libštát a Roztoky u Jilemnice. V těch obcích, kde ordinace praktického lékaře je, ji považuje 82 % dotázaných za velmi důležitou, 11 % za trochu důležitou a pro 7 % dotázaných není existence ordinace praktického lékaře v místě jejich bydliště důležitá. Celkově vnímají obyvatelé ordinaci lékaře jako velmi důležitou službu.

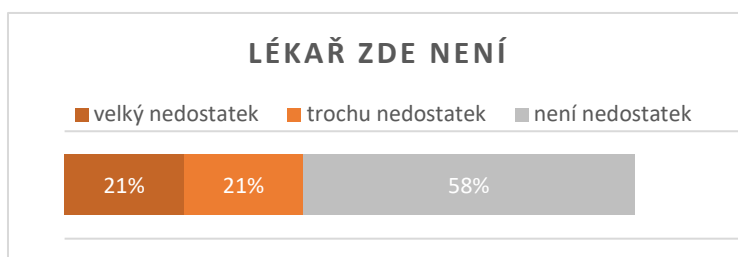
Graf 13: Hodnocení důležitosti existence ordinace lékaře

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se ordinace praktického lékaře nenachází, což jsou Háje nad Jizerou, Benešov u Semil, Košťálov, Mříčná, Kruh, Svojek, Bělá, Bystrá nad Jizerou a Peřimov, vnímají obyvatelé její absenci následovně: 21 % dotázaných vnímá absenci ordinace praktického lékaře za velký nedostatek, 21 % trochu za nedostatek a 58 % dotázaných absenci ordinace praktického lékaře jako nedostatek neshledává.

Graf 14: Hodnocení absence ordinace lékaře

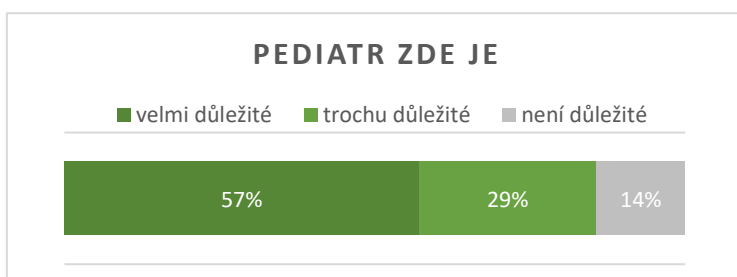

Zdroj: vlastní

Ordinace dětského lékaře

Pouze 5 % respondentů uvedlo, že ordinace dětského lékaře v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází ordinace dětského lékaře v obci Roztoky u Jilemnice. V Roztokách u Jilemnice považuje 57 % dotázaných existenci dětského lékaře za velmi důležitou, 29 % za trochu důležitou a pro 14 % dotázaných není existence ordinace dětského lékaře v místě jejich bydliště důležitá.

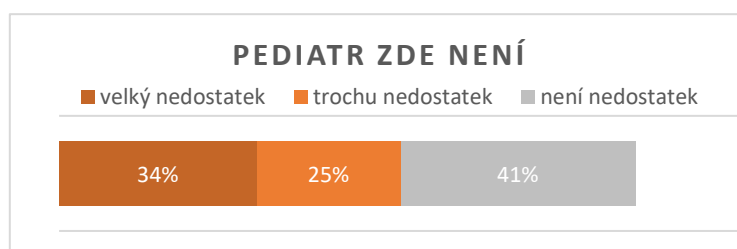
Graf 15: Hodnocení důležitosti existence ordinace pediatra

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se ordinace dětského lékaře nenachází, což jsou: Háje nad Jizerou, Benešov u Semil, Košťálov, Mříčná, Kruh, Svojek, Bělá, Bystrá nad Jizerou, Peřimov a Libštát, vnímají obyvatelé její absenci následovně: 34 % dotázaných vnímá absenci ordinace praktického lékaře za velký nedostatek, 25 % trochu za nedostatek a 41 % dotázaných absenci ordinace praktického lékaře jako nedostatek neshledává.

Graf 16: Hodnocení absence pediatra

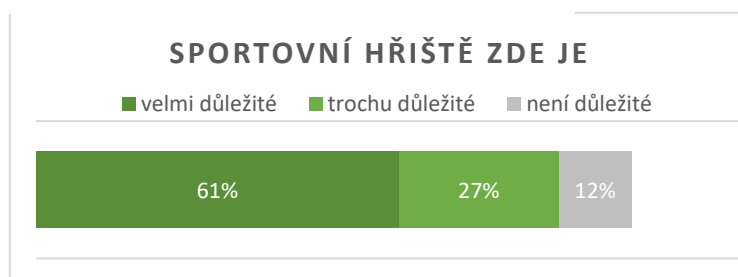

Zdroj: vlastní

Sportovní hřiště

94 % respondentů uvedlo, že sportovní hřiště v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází alespoň jedno sportovní hřiště ve většině ze zkoumaných obcí, jsou to: Košťálov, Roztoky u Jilemnice, Háje nad Jizerou, Kruh, Bělá, Libštát, Benešov u Semil, Mříčná, Bystrá nad Jizerou a Peřimov. V těch obcích, kde sportovní hřiště je, ho považuje 61 % dotázaných za velmi důležité, 27 % za trochu důležité a pro 12 % dotázaných není existence sportovního hřiště v místě jejich bydliště důležitá.

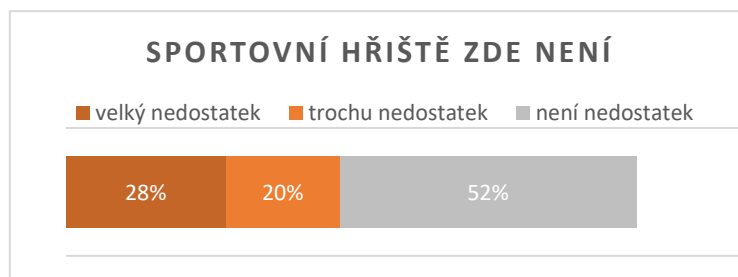
Graf 17: Hodnocení důležitosti existence sportovního hřiště

Zdroj: vlastní

V obci, kde sportovní hřiště není, což je Svojek, vnímají obyvatelé jeho absenci následovně: 28 % dotázaných vnímá absenci sportovního hřiště za velký nedostatek, 20 % trochu za nedostatek a 52 % dotázaných absenci sportovního hřiště jako nedostatek neshledává.

Graf 18: Hodnocení absence sportovního hřiště

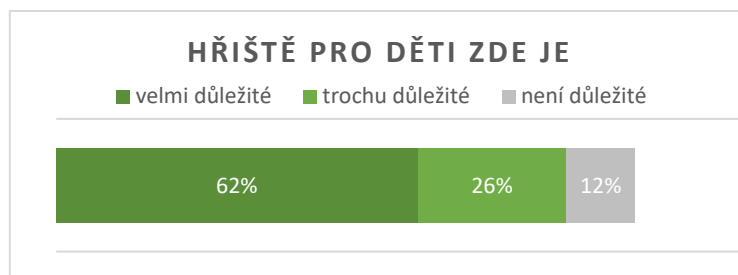
Zdroj: vlastní

Hřiště pro děti

Téměř 90 % respondentů uvedlo, že hřiště pro děti v místě jejich bydliště je v provozu. Z Regionálního informačního servisu se nedá dohledat, ve kterých obcích jsou hřiště pro děti. Po nahlédnutí do dat zjistíme, že respondenti z osad Rybnice a Svojek uvedli, že hřiště pro děti není v jejich místě bydliště v provozu. Dále i někteří respondenti z osady Dolní Sytová a obcí Libštát, Peřimov a Roztoky u Jilemnice

uvedli, že hřiště pro děti v místě jejich bydliště není. Tento fakt ale nemůžeme potvrdit, jelikož se názory respondentů na existenci hřiště pro děti lišily. Někteří uváděli, že v místě jejich bydliště je, a někteří uvedli, že není. Respondenti, kteří uvedli, že hřiště pro děti v místě jejich bydliště je, vnímají jeho důležitost následovně: 62 % dotázaných ho považuje za velmi důležité, 26 % za trochu důležité a pro 12 % dotázaných není existence hřiště pro děti v místě jejich bydliště důležitá.

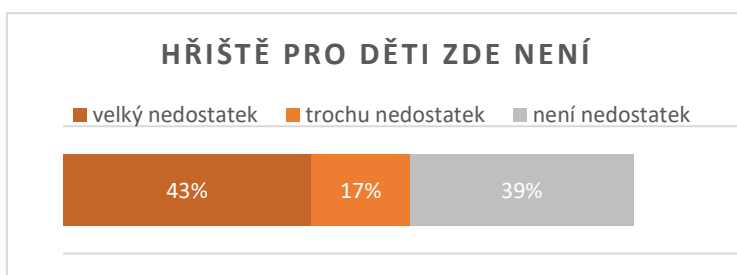
Graf 19: Hodnocení důležitosti existence dětského hřiště

Zdroj: vlastní

Respondenti, kteří uvedli, že hřiště pro děti v jejich místě bydliště není, vnímají jeho absenci následovně: 43 % dotázaných vnímá absenci hřiště pro děti za velký nedostatek, 17 % trochu za nedostatek a 39 % dotázaných absenci hřiště pro děti jako nedostatek neshledává.

Graf 20: Hodnocení absence dětského hřiště

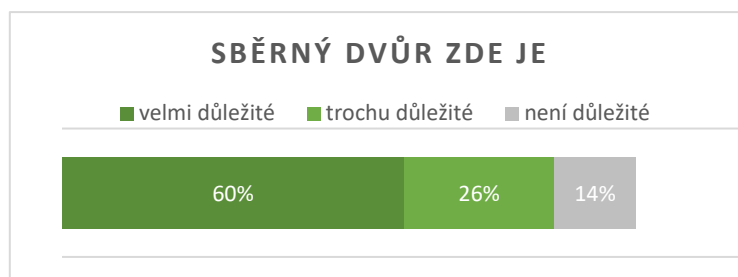

Zdroj: vlastní

Sběrný dvůr

41 % respondentů uvedlo, že sběrný dvůr v místě jejich bydliště je v provozu. Podle Regionálního informačního servisu se nachází sběrný dvůr v obcích Libštát a Mříčná. V těch obcích, kde sběrný dvůr je, ho považuje 60 % dotázaných za velmi důležitý, 26 % za trochu důležitý a pro 14 % dotázaných není existence sběrného dvora v místě jejich bydliště důležitá.

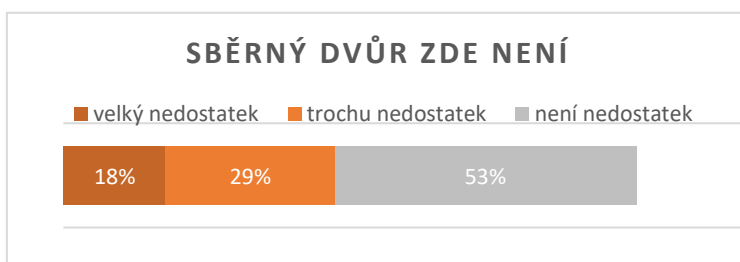
Graf 21: Hodnocení důležitosti existence sběrného dvora

Zdroj: vlastní

V obcích, kde se sběrný dvůr nenachází, což jsou Košťálov, Roztoky u Jilemnice, Háje nad Jizerou, Kruh, Bělá, Benešov u Semil, Bystrá nad Jizerou, Peřimov a Svojek, vnímají obyvatelé jeho absenci následovně: 18 % dotázaných vnímá absenci sběrného dvora za velký nedostatek, 29 % trochu za nedostatek a 53 % dotázaných absenci sběrného dvora jako nedostatek neshledává.

Graf 22: Hodnocení absence sběrného dvora

Zdroj: vlastní

Žebříček sužeb podle důležitosti

Tabulka 7: Služba v místě bydliště existuje

Považuje za velmi důležitě	Respondentů
Obchod s potravinami	82 %
Praktický lékař	82 %
Pošta	71 %
Mateřská škola	70 %
Základní škola	69 %
Hřiště pro děti	62 %
Sportovní hřiště	61 %
Sběrný dvůr	60 %
Dětský lékař	57 %
Restaurace/hospoda	41 %
Tělocvična	40 %

Tabulka 8: Služba v místě bydliště neexistuje

Považuje za velký nedostatek	Respondentů
Restaurace/hospoda	49 %
Hřiště pro děti	43 %
Dětský lékař	34 %
Obchod s potravinami	32 %
Sportovní hřiště	28 %
Základní škola	25 %
Mateřská škola	23 %
Pošta	22 %
Praktický lékař	21 %
Sběrný dvůr	18 %
Tělocvična	11 %

Zdroj: vlastní

Jako nejdůležitější služby považují respondenti, kteří službu v obci mají, obchod s potravinami a ordinaci praktického lékaře, které vnímá jako velmi důležité 82 % respondentů. Pošta, základní škola a mateřská škola, mají velmi podobné hodnocení, vnímá je jako velmi důležité kolem 70 % respondentů. Jediné dvě služby, u kterých méně než 50 % respondentů uvedlo, že jsou velmi důležité jsou restaurace nebo hospoda a tělocvična. Můžeme prohlásit, že těchto dvou služeb si respondenti, kteří je v obci mají, cenní nejméně.

Respondenti, kteří služby v místě bydliště nemají, vnímají jejich absenci jako nedostatek následovně. Nejvíce postrádanou službou je hospoda nebo restaurace, jejíž absenci vnímá jako velký nedostatek téměř polovina respondentů. Druhou nejpostrádanější službou je hřiště pro děti, které velmi chybí 43 % respondentů. Nejméně důležitou a zároveň nejméně postrádanou službou je tělocvična, kterou velmi postrádá jen 11 % dotázaných.

Je zajímavé, u že některých služeb se vnímání jejich existence velmi liší. Například restaurace nebo hospoda. Lidé, kteří restauraci nebo hospodu v místě

bydliště mají, tak jí nepovažují za příliš důležitou. Na žebříčku je předposlední a jako velmi důležitou jí považuje 41 % respondentů. Ale naopak v obcích, kde restaurace nebo hospoda není, její absenci vnímají obyvatelé jako nejvíc postrádanou službu. Její absenci jako velký nedostatek považuje největší podíl respondentů (49 %), kteří ji v obci nemají.

Důvodem, proč tomu tak je, může být, že si občané služby v místě bydliště necení, často restauraci nebo hospodu v místě bydliště nenavštěvují, nebo jim to může připadat jako samozřejmost. To, proč obyvatelé z obcí, kde hospoda nebo restaurace není vnímají odlišně, může mít opět více důvodů. Obyvatelům obcí nevybavených hospodou nebo restaurací může vadit fakt, že takové zařízení nemají ani možnost v místě svého bydliště navštívit, nehledě na to, jestli by jí skutečně využívali. Tento trend je podobný i u dalších služeb. Jsou to služby dětské hřiště a dětský lékař. Opět by se to dalo vysvětlit tak, že když lidé v místě bydliště službu mají, tak jim to přijde jako samozřejmé a tím pádem jim to nepřijde jako moc důležité. Je možné, že si té služby moc neváží. Ale ve vesnicích, kde tyto služby nejsou, to lidé považují jako velký nedostatek. Zajímavé je, že na žebříčku nedostatků je dětský lékař na 3. místě (34 % respondentů to vnímá jako velký nedostatek), ale absenci praktického lékaře vnímá jako velký nedostatek méně respondentů (21 %) ačkoliv se v obou případech jedná o zdravotnické služby. Dětský lékař je více postrádaný než praktický lékař, ale v obcích, kde tyto služby jsou, tak je praktický lékař pro respondenty více důležitý než dětský lékař.

U dalších služeb pozorujeme tento trend opačně. Jde o ordinaci praktického lékaře a poštu. Lidé, kteří ordinaci praktického lékaře v obci svého bydliště mají, ji považují z 82 % za velmi důležitou, ale lidé, kteří ordinaci nemají, to považují za velký nedostatek z 21 %. Může to být tím, že obyvatelé vesnic vybavených ordinací praktického lékaře jsou zvyklí na to, že služba v místě bydliště je a nechtěli by za lékařem dojíždět jinam. Naopak ti lidé, kteří ordinaci lékaře v místě bydliště nemají jsou nejspíš zvyklí za zdravotnickou péči dojíždět, a tak jim absence této služby tolik nevadí. V malých obcích by nebyl lékař tolik vytížen a služba by byla postupem času pravděpodobně omezena, nebo by úplně zanikla. Podobný trend vidíme i u pošty. Lidé, kteří poštu v místě bydliště mají, to považují z 71 % za velmi důležité, zároveň je to jedna z méně postrádaných služeb, kterou 22 % lidí v případě absence hodnotí jako velký nedostatek. Lidem, kteří poštu v místě bydliště mají, přijde pošta důležitá. Může

to být proto, že by za ní třeba nechtěli nikam dojíždět a jsou na ni zvyklí, že si potřeby s poštou spojené zajistí v místě bydliště a nechtěli by tento způsob měnit. Lidé, kteří poшту v místě bydliště nemají, ji tolik nepostrádají. Může to být tím, že jsou zvyklí, že si věci zařídí mimo místo bydliště, například třeba cestou do práce nebo na nákup.

Celkově jako nejdůležitější služby vnímají obyvatelé obchody, ordinace praktického lékaře, pošty a školy. Jako jedny z méně důležitých byly označeny restaurace a hospody, nebo tělocvičny. V případě, že služby v místě bydliště respondentů nejsou, tak nejvíce postrádané služby jsou restaurace nebo hospody a hřiště pro děti. Tělocvičny jsou vnímány jako nejméně důležité a zároveň nejméně postrádané služby.

12.3 Výzkumná otázka: Zvyšuje existence služby v obci spokojenost s místem bydliště?

Následující část práce ověřuje výzkumné hypotézy. Je stanoveno celkem jedenáct hypotéz, pro každou službu jedna. Hypotézy jsou označeny 1.a až 1.k.

- 1.a: Existence obchodu v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.b: Existence restaurace nebo hospody v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.c: Existence tělocvičny v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.d.: Existence pošty v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.e: Existence základní školy v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.f: Existence mateřské školy v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.g: Existence ordinace praktického lékaře v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.h: Existence ordinace dětského lékaře v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.i: Existence sportovního hřiště v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

- 1.j: Existence dětského hřiště v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.
- 1.k: Existence sběrného dvora v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Hypotézy byly testovány v programu PSPP pomocí testu nezávislosti (Pearsonův chí-kvadrát test). Před testováním jsem stanovila hodnotu hladiny významnosti, která potvrdí, nebo nepotvrdí hypotézu. Tuto hodnotu jsem stanovila na 0,05. Pokud je výsledná hodnota nižší, zjištěný vztah neplatí pro méně než 5 % pozorovaných případů.

Celková spokojenost s místem bydliště

Před samotným testováním je třeba se seznámit s rozložením odpovědí. 55 % dotázaných souhlasí s výrokem, že místo, kde bydlí je skvělé místo pro život. Dalších skoro 40 % dotázaných je spíše přikloněno výroku, že je jejich vesnice skvělé místo pro život. Pouze 0,5 % (2 respondenti) nesouhlasí s tím, že je vesnice, ve které bydlí skvělým místem pro život. Celkově jsou respondenti spokojeni s místem bydliště.

Tabulka 9: Celková spokojenost s místem bydliště

Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	Počet	Procent
Souhlasí – 1	235	55,0 %
- 2 -	104	24,4 %
- 3 -	54	12,6 %
- 4 -	19	4,4 %
- 5 -	9	2,1 %
Nesouhlasí – 7	2	0,5 %
Celkem	423	100,0 %

Zdroj: vlastní

Aby byly testy platné musí být splněn předpoklad, že očekávané četnosti jsou alespoň v 80 % větší než 5 a jsou větší než 1. Z toho důvodu jsem musela sousední kategorie sloučit. Rozložení odpovědí, které bude vstupovat do testu je uvedeno v tabulce 10.

Tabulka 10: Celková spokojenost po sloučení kategorií

Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	Počet	Procent
Souhlasím	235	55,5 %
Spíš souhlasím	104	24,6 %
Spíš nesouhlasím	84	19,9 %
Celkem	423	100,0 %

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.a: Existence obchodu v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 11: Je v obci obchod x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci obchod	Ano	54 %	28 %	18 %	100 %
	Ne	57 %	21 %	22 %	100 %
Total		55 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

V tabulce vidíme, že více než polovina respondentů souhlasí s výrokem, že místo, kde bydlí, je skvělé místo pro život, nehledě na to, jestli obchod v místě jejich bydliště je nebo není. U možnosti spíše nesouhlasím jsou odpovědi rovněž podobně zastoupeny. Po ověření výpočtem chí kvadrátu, který nabývá hodnoty 0,17 můžeme konstatovat, že zde není statistická významnost, hypotézu tedy nemůžeme potvrdit. Spokojenost obyvatel s místem bydliště se neliší podle toho, jestli je v místě bydliště obchod nebo není.

Tabulka 12: Výsledek testu k hypotéze 1.a

Chi-Square Test	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	3,55	2	0,17

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.b: Existence restaurace nebo hospody v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 13: Je v obci restaurace/hospoda x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci restaurace/hospoda	ano	58 %	26 %	16 %	100 %
	ne	40 %	14 %	46 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

Když je v místě bydliště restaurace nebo hospoda, více než polovina respondentů (58 %) si myslí, že vesnice, kde bydlí je skvělé místo pro život a zároveň s tímto výrokem spíše nesouhlasí 16 % respondentů. V případě, že v místě bydliště hospoda nebo restaurace není, tak s výrokem, že místo, kde žiji je skvělé místo pro život spíše nesouhlasí 46 % respondentů. Je zde rozdíl, oproti tomu, když místo bydliště restaurací disponuje. Když se podíváme na výsledek testu, zjistíme, že hodnota p se blíží nule, a tak můžeme prohlásit, že zde existuje statisticky významný rozdíl. Existence restaurace nebo hospody zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 14: Výsledek testu k hypotéze 1.b

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	27,73	2	0

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.c: Existence tělocvičny v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 15: Je v obci tělocvična x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci tělocvična	ano	57 %	26 %	17 %	100 %
	ne	46 %	11 %	44 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

Když je v místě bydliště tělocvična, více než polovina respondentů (57 %) souhlasí s výrokem, že vesnice, kde bydlí je skvělé místo pro život a zároveň s tímto výrokem spíše nesouhlasí 17 % respondentů. V případě, že v místě bydliště tělocvična není, tak s výrokem, že místo, kde žijí je skvělé místo pro život spíše nesouhlasí 44 % respondentů. Je zde rozdíl, oproti tomu, když místo bydliště tělocvičnou disponuje. Při pohledu výsledek testu zjistíme, že hodnota p se blíží nule, a tak můžeme prohlásit, že zde existuje statisticky významný rozdíl. Existence tělocvičny v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 16: Výsledek testu k hypotéze 1.c

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	19,36	2	0

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.d: Existence pošty v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 17: Je v obci pošta x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci pošta	Ano	57 %	26 %	17 %	100 %
	Ne	52 %	21 %	28 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

V tabulce vidíme, že více než polovina respondentů souhlasí s výrokem, že místo, kde bydlí, je skvělé místo pro život, nehledě na to, jestli pošta v místě jejich bydliště je nebo není. Největší rozdíl pozorujeme u odpovědi vůbec nesouhlasím, kde s výrokem nesouhlasí 17 % respondentů z obcí vybavených poštou a 28 % respondentů, kteří ve svém bydlišti poštu nemají. Po ověření testem chí kvadrátu, kde hodnota p nabývá hodnoty 0,07 můžeme konstatovat, že zde není statisticky významný vztah. Hypotézu tedy nemůžeme potvrdit.

Tabulka 18: Výsledek testu k hypotéze 1.d

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	5,31	2	0,07

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.e: Existence základní školy v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 19: Je v obci základní škola x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci základní škola	ano	55 %	27 %	18 %	100 %
	ne	56 %	18 %	26 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

V tabulce vidíme, že více než polovina respondentů souhlasí s výrokem, že místo, kde bydlí, je skvělé místo pro život, nehledě na to, jestli základní škola v místě jejich bydliště je nebo není. Největší rozdíl pozorujeme u odpovědi spíš souhlasím, kde s výrokem slaběji souhlasí 27 % respondentů z obcí vybavených základní školou a 18 % respondentů, kteří v místě svého bydliště školu nemají. Opačnou souvislost pozorujeme u odpovědi spíš nesouhlasím, kde nesouhlasí větší podíl respondentů z obcí nevybavených základní školou. Po provedení testu zjistíme hodnotu p, která nabývá hodnoty 0,09. V tomto případě není rozdíl v odpovědích statisticky významný.

Tabulka 20: Výsledek testu k hypotéze 1.e

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	4,82	2	0,09

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.f: Existence mateřské školy v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 21: Je v obci mateřská škola x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život.

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci mateřská škola	ano	58 %	25 %	17 %	100 %
	ne	46 %	21 %	33 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

Když je v místě mateřská škola, více než polovina respondentů (58 %) souhlasí s výrokem, že vesnice, kde bydlí je skvělé místo pro život. Oproti tomu s tímto

výrokem spíše nesouhlasí 17 % respondentů. V případě, že v místě bydliště mateřská škola není, tak s výrokem, že místo, kde žiji je skvělé místo pro život spíše nesouhlasí 33 % respondentů. V odpovědích pozorujeme určitý rozdíl, oproti tomu, když místo bydliště školou disponuje. Při pohledu výsledek testu zjistíme, že hodnota p je 0,007. Můžu tedy potvrdit, že zde existuje statisticky významný rozdíl, existence mateřské školy v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 22: Výsledek testu k hypotéze 1.f

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	9,92	2	0,007

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.g: Existence ordinace praktického lékaře v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 23: Je v obci ordinace praktického lékaře x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíše souhlasím	Spíše nesouhlasím	
Je v obci ordinace praktického lékaře	ano	49 %	30 %	21 %	100 %
	ne	59 %	22 %	19 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

V tabulce vidíme, že téměř polovina (49 %) respondentů majících ve svém místě bydliště ordinaci praktického lékaře souhlasí s výrokem, že místo, kde bydlím, je skvělé místo pro život. Respondenti, jejichž obec není touto službou vybavena souhlasí s výrokem z 59 %. Po provedení testu zjistíme hodnotu p, která nabývá hodnoty 0,079. V tomto nemůžu říct, že je mezi odpověďmi statisticky významný vztah.

Tabulka 24: Výsledek testu k hypotéze 1.g

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	5,07	2	0,079

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.h: Existence ordinace dětského lékaře v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 25: Je v obci ordinace dětského lékaře x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci ordinace dětského lékaře	ano	52 %	19 %	29 %	100 %
	ne	56 %	25 %	19 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

V tabulce vidíme, že více než polovina respondentů souhlasí s výrokem, že místo, kde bydlí, je skvělé místo pro život, nehledě na to, jestli ordinace pediatra v místě jejich bydliště je nebo není. Největší rozdíl pozorujeme u odpovědi spíš nesouhlasím, kde s výrokem nesouhlasí 29 % respondentů z obcí vybavených ordinací pediatra a 19 % respondentů, kteří v místě svého bydliště pediatra nemají. Při pohledu na výsledek testu vidíme hodnotu p , která je 0,545. Není zde statisticky významný rozdíl.

Tabulka 26: Výsledek testu k hypotéze 1.h

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	1,21	2	0,545

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.i: Existence sportovního hřiště v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 27: Je v obci sportovní hřiště x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život.

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci sportovní hřiště?	ano	56 %	26 %	18 %	100 %
	ne	48 %	8 %	44 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

Když je v místě bydliště respondenta sportovní hřiště, více než polovina respondentů (56 %) souhlasí s výrokem, že vesnice, kde bydlí, je skvělé místo pro život. Oproti tomu s tímto výrokem spíše nesouhlasí 18 % respondentů majících ve

svém místě bydliště sportovní hřiště. V případě, že v místě bydliště sportovní hřiště není, tak tímto výrokem nesouhlasí 44 % respondentů. V odpovědích pozorujeme určitý rozdíl, oproti tomu, když místo bydliště sportovním hřištěm disponuje. Po provedení testu chí kvadrát zjistíme hodnotu p, která nabývá hodnoty 0,004. Existuje zde statisticky významný rozdíl, sportovního hřiště v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 28: Výsledek testu k hypotéze 1.i

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	11,04	2	0,004

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.j: Existence hřiště pro děti v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Je v obci hřiště pro děti x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

Tabulka 29: Je v obci hřiště pro děti x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci hřiště pro děti	ano	58 %	25 %	18 %	100 %
	ne	38 %	24 %	38 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

58 % respondentů majících ve svém místě bydliště dětské hřiště souhlasí s výrokem, že vesnice, kde bydlí, je skvělé místo pro život. Z těch respondentů, kteří hřiště pro děti ve své vesnici nemají, souhlasí s výrokem 38 %. Stejný podíl těchto respondentů s tímto názorem spíše nesouhlasí. 18 % respondentů z vesnic vybavených sportovním hřištěm s výrokem taktéž spíš nesouhlasí. V odpovědích můžeme vidět rozdíl, jak respondenti odpovídají, když místo bydliště dětským hřištěm disponuje nebo ne. Po provedení testu získáme hodnotu p, která se rovná 0,004. Existuje zde statisticky významný rozdíl, dětské hřiště v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 30: Výsledek testu k hypotéze 1.j

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	11,01	2	0,004

Zdroj: vlastní

Hypotéza 1.k: Existence sběrného dvora v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.

Tabulka 31: Je v obci sběrný dvůr x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život

		Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život			Total
		Souhlasím	Spíš souhlasím	Spíš nesouhlasím	
Je v obci sběrný dvůr	ano	60 %	24 %	16 %	100 %
	ne	53 %	25 %	23 %	100 %
Total		56 %	25 %	20 %	100 %

Zdroj: vlastní

V tabulce vidíme, že více než polovina respondentů souhlasí s výrokem, že místo, kde bydlí, je skvělé místo pro život, nehledě na to, jestli sběrný dvůr v místě jejich bydliště je nebo není. Největší rozdíl pozorujeme u odpovědi spíš nesouhlasím, kde s výrokem nesouhlasí 16 % respondentů z obcí vybavených sběrným dvorem a 23 % respondentů, kteří v místě svého bydliště sběrný dvůr nemají. Při pohledu na provedení testu chí kvadrát zjistíme hodnotu p , která se rovná 0,214. Mezi těmito proměnnými není statistická významnost.

Tabulka 32: Výsledek testu k hypotéze 1.k

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	3,08	2	0,214

Zdroj: vlastní

VÝSLEDKY

Potvrdit hypotézu „Existence *služby* zvyšuje spokojenost s místem bydliště“ se pomocí testu nezávislosti podařilo potvrdit u služeb

- restaurace nebo hospoda,
- tělocvična,
- mateřská škola,
- sportovní hřiště,
- hřiště pro děti.

Je možné prohlásit, že existence restaurací a hospod, tělocvičen, mateřských škol, sportovních hřišť a hřišť pro děti v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště. U ostatních pozorovaných služeb nemůžeme prohlásit, že existuje

významný vztah mezi existencí služby v místě bydliště a spokojeností s místem bydliště. Na základně dat hypotézy zamítnout nelze.

12.4 Výzkumná otázka: Zvyšuje existence služby v obci citovou vazbu k místu bydliště?

Následující část práce ověřuje výzkumné hypotézy. Je stanoveno celkem jedenáct hypotéz, pro každou službu jedna. Hypotézy jsou označeny 2.a až 2.k.

- 2.a: Existence obchodu v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.b: Existence restaurace nebo hospody v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.c: Existence tělocvičny v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.d: Existence pošty v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.e: Existence základní školy v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.f: Existence mateřské školy v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.g: Existence ordinace praktického lékaře v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.h: Existence ordinace dětského lékaře v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.i: Existence sportovního hřiště v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.j: Existence dětského hřiště v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.
- 2.k: Existence sběrného dvora v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Hypotézy byly testovány v programu PSPP pomocí testu nezávislosti (Pearsonův chí-kvadrát tet). Před testováním jsem stanovila hodnotu hladiny významnosti, která potvrdí, nebo nepotvrdí hypotézu. Tuto hodnotu jsem stanovila na

0,05. Pokud je výsledná hodnota nižší, zjištěný vztah neplatí pro méně než 5 % pozorovaných případů.

Jak silnou mají občané citovou vazbu k místu, kde bydlí.

Před samotným testováním je třeba se seznámit s rozložením odpovědí. Více než polovina dotázaných uvedla, že by se jim velmi stýskalo po vesnici, kde zrovna bydlí, v případě, že by se odstěhovali někam jinam. Dalším třiceti procentům dotázaných by se také hodně stýskalo. Zbylých 20 % už tak silnou citovou vazbu nepocítuje, 15 respondentům (3,6 %) by se po vesnici dokonce nestýskalo vůbec.

Tabulka 33: Celkový vztah k místu bydliště

Jak moc by se vám stýskalo po místě bydliště, kdybyste se odstěhoval/a jinam?	Počet	Procent
Velmi by se mi stýskalo - 1	224	53,1 %
- 2 -	91	21,6 %
- 3 -	41	9,7 %
- 4 -	34	8,1 %
- 5 -	10	2,4 %
- 6 -	7	1,7 %
Vůbec by se mi nestýskalo - 7	15	3,6 %
Celkem	422	100,0 %

Zdroj: vlastní

Aby byly testy platné musí být splněn předpoklad, že očekávané četnosti jsou alespoň v 80 % větší než 5 a jsou větší než 1. Z toho důvodu jsem musela sousední kategorie sloučit. Rozložení odpovědí, které bude vstupovat do testu je uvedeno v tabulce.

Tabulka 34: Celková spokojenost po sloučení do kategorií

Jak moc by se vám stýskalo po místě bydliště, kdybyste se odstěhoval/a jinam?	Počet	Procent
Velmi	224	53,1 %
Trochu	166	39,3 %
Málo	32	7,6 %
Celkem	422	100,0 %

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.a: Existence obchodu v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 35: Je v obci obchod x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci obchod	ano	51 %	40 %	8 %	100 %
	ne	55 %	38 %	7 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

V tabulce vidíme velmi podobné rozložení odpovědí na otázku, jak moc by se respondentovi stýskalo po místě bydliště, nehledě na to, jestli v místě bydliště obchod je, nebo není. Více než 50 % respondentů z obcí vybavených i nevybavených obchodem by se po místě bydliště velmi stýskalo. Málo by se stýskalo méně než 10 % respondentů z obou kategorií. Po provedení testu zjistíme, že hodnota p je 0,674. Mezi proměnnými nelze hledat souvislost.

Tabulka 36: Výsledek testu k hypotéze 2.a

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	0,79	2	0,674

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.b: Existence restaurace nebo hospody v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 37: Je v obci restaurace/ hospoda x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci restaurace/hospoda	ano	54 %	38 %	8 %	100 %
	ne	45 %	50 %	5 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Trochu by se stýskalo 38 % obyvatelům obcí vybavených restaurací nebo hospodou a 50 % obyvatelům, jejichž místo bydliště není touto službou vybaveno. O něco menší rozdíl můžeme pozorovat u odpovědi „velmi“, kde tuto možnost uvedlo 54 % respondentů, jejichž místo bydliště je službou vybaveno a 45 % obyvatelů, jejichž místo bydliště není službou vybaveno. Podíváme-li se na výsledek testu, můžeme konstatovat, že zde není statistická závislost, výsledek testu je 0,207.

Tabulka 38: Výsledek testu k hypotéze 2.b

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	3,15	2	0,207

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.c: Existence tělocvičny v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 39: Je v obci tělocvična x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci tělocvična	ano	53 %	40 %	7 %	100 %
	ne	53 %	36 %	11 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Rozložení odpovědí je velmi podobné. Předpoklad, že existence tělocvičny v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,603. V tabulce je vidět, že citové pouto k místu nezáleží na existenci tělocvičny v místě bydliště.

Tabulka 40: Výsledek testu k hypotéze 2.c

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	1,01	2	0,603

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.d: Existence pošty v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 41: Je v obci pošta x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci pošta?	ano	52 %	39 %	9 %	100 %
	ne	57 %	40 %	3 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Předpoklad, že existence pošty v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,122. V tabulce je vidět, že citové pouto k místu nezáleží na existenci služby v místě bydliště.

Tabulka 42: Výsledek testu k hypotéze 2.d

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	4,2	2	0,122

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.e: Existence základní školy v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 43: Je v obci základní škola x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci základní škola?	ano	51 %	40 %	9 %	100 %
	ne	59 %	36 %	5 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Předpoklad, že existence základní školy v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,259. V tabulce je vidět, že citové pouto k místu bydliště nezáleží na existenci služby v místě bydliště, podíly jsou v případě existence i absence služby podobné.

Tabulka 44: Výsledek testu k hypotéze 2.e

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	2,7	2	0,259

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.f: Existence mateřské školy v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 45: Je v obci mateřská škola x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci mateřská škola?	ano	53 %	40 %	8 %	100 %
	ne	55 %	39 %	6 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Předpoklad, že existence mateřské školy v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,857. V tabulce je vidět, že citové pouto k místu bydliště nezáleží na existenci služby v místě bydliště, podíly jsou v případě existence i absence služby podobné.

Tabulka 46: Výsledek testu k hypotéze 2.f

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	0,31	2	0,857

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.g: Existence ordinace praktického lékaře v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 47: Je v obci ordinace praktického lékaře x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci ordinace praktického lékaře?	ano	47 %	45 %	9 %	100 %
	ne	57 %	37 %	7 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Předpoklad, že existence ordinace praktického lékaře v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,147. Nejvíce se podíly odlišují u odpovědi „velmi“ a „trochu“, podle výsledku testu to ale není statisticky významné.

Tabulka 48: Výsledek testu k hypotéze 2.g

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	3,84	2	0,147

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.h: Existence dětského lékaře v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 49: Je v obci ordinace dětského lékaře x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci ordinace dětského lékaře?	ano	38 %	52 %	10 %	100 %
	ne	54 %	39 %	8 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Více než polovina respondentů (54 %), kteří v místě svého bydliště ordinaci pediatra nemají, uvedla, že by se jim velmi stýskalo po místě bydliště, z tentýž

kategorie možnost „trochu“ zvolilo 39 % respondentů. Naopak respondenti z obcí vybavených ordinací pediatra uvedli z 38 %, že by se jim stýskalo velmi a 52 % zvolilo možnost „trochu“. Předpoklad, že existence ordinace dětského lékaře v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,361.

Tabulka 50: Výsledek testu k hypotéze 2.h

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	2,04	2	0,361

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.i: Existence sportovního hřiště v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 51: Je v obci sportovní hřiště x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci sportovní hřiště?	ano	54 %	39 %	8 %	100 %
	ne	44 %	48 %	8 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Předpoklad, že existence sportovního hřiště v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,629. Nejvíce se podíly odlišují u odpovědí „velmi“ a „trochu“, naopak u odpovědi „vůbec“ jsou podíly totožné. Podle výsledku nelze hledat souvislost mezi proměnnými.

Tabulka 52: Výsledek testu k hypotéze 2.i

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	0,93	2	0,629

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.j: Existence hřiště pro děti v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 53: Je v obci hřiště pro děti x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci hřiště pro děti?	ano	53 %	39 %	8 %	100 %
	ne	51 %	44 %	4 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Předpoklad, že existence hřiště pro děti v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,599. V tabulce je vidět, že citové pouto k místu bydliště nezáleží na existenci služby v místě bydliště, podíly jsou v případě existence i absence služby podobné.

Tabulka 54: Výsledek testu k hypotéze 2.j

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	1,03	2	0,599

Zdroj: vlastní

Hypotéza 2.k: Existence sběrného dvora v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.

Tabulka 55: Je v obci sběrný dvůr x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam

		Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam?			Total
		Velmi	Trochu	Málo	
Je v obci sběrný dvůr?	ano	52 %	41 %	7 %	100 %
	ne	54 %	39 %	8 %	100 %
Total		53 %	39 %	8 %	100 %

Zdroj: vlastní

Předpoklad, že existence sběrného dvora v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která je 0,909. V tabulce je vidět, že citové pouto k místu bydliště nezáleží na existenci služby v místě bydliště, podíly jsou v případě existence i absence služby podobné.

Tabulka 56: Výsledek testu k hypotéze 2.k

Chi-Square Tests	Value	df	Asymptotic Sig. (2-tailed)
Pearson Chi-Square	0,19	2	0,909

Výsledky

U žádné ze zkoumaných služeb se nepodařilo potvrdit hypotézu, že existence služby v místě bydliště zvyšuje citové pouto k místu bydliště. Nemůžeme říct, že je mezi proměnnými významný vztah. Celkově mají obyvatelé k místu svého bydliště velké citové pouto, nehledě na to, jestli jsou obce službami vybaveny nebo ne.

13. Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala tématu občanské vybavenosti venkovských obcí základními službami a vazbě obyvatel venkovských obcí k místu bydliště, konkrétně na Semilsku a Jilemnicku. Lokalita kolem Semil a Jilemnice byla vybrána proto, že tam probíhal sběr dat organizovaný katedrou sociologie a já jsem měla možnost data k této práci využít. Tento region byl klasifikován jako venkovský. Je důležité se tématem dostupnosti služeb na venkově a s tím spojené kvalitě života zabývat, jelikož kvalita života celkově hraje důležitou roli v migračních strategiích jedinců. Nespokojení jedinci z venkova se mohou stěhovat za kvalitnějším životem do lépe vybavených měst, čímž přispívají k úpadku venkova.

V práci se mi podařilo odpovědět na všechny výzkumné otázky, které byly na začátku stanoveny. První z nich zněla „**Jaký je stav vybavenosti obcí základními službami?**“ Tuto otázku jsem zkoumala z hlediska počtu služeb na obec a složení jednotlivých služeb v obcích. Mezi nejlépe vybavené obce patří dvě nejlidnatější obce ze zkoumaného regionu, jsou to Košťálov (1658 obyvatel, 13 služeb) a Roztoky u Jilemnice (1075 obyvatel, 13 služeb). V dalších méně lidnatých obcích bylo služeb méně. To souhlasí s diskusním příspěvkem k problematice periferních oblastí od Zdeňka Szczyrby, který tvrdí, že čím je větší sídlo, tím je rozmanitější počet druhů zařízení v něm.

Ve druhé výzkumné otázce jsem zkoumala, **které služby hodnotí občané v místě svého bydliště jako nejdůležitější.** U této otázky se mi podařilo sestavit „žebříček služeb podle důležitosti“ kde jsem hodnotila, u kterých služeb uvedl největší podíl respondentů, že je vnímají jako důležité v případě existence služby v místě jejich bydliště, nebo kde největší podíl respondentů uvedl, že službu velmi postrádá v případě absence služby v místě bydliště. Mezi nejdůležitější služby v případě existence služby v místě bydliště patří obchod s potravinami a ordinace lékaře, mezi

nejméně důležité patří restaurace nebo hospoda a tělocvična. V případě absence služeb v místě bydliště je žebříček rozdílný. Mezi nejpostrádanější služby patří právě restaurace nebo hospoda, která na žebříčku důležitosti skončila na předposledním místě.

Jednou z možností, jak tuto skutečnost vysvětlit, může být, že si obyvatelé hospody nebo restaurace v místě svého bydliště nepovažují a nedokážou zhodnotit, jaké by to bylo hospodu nebo restauraci v místě bydliště nemít. Naopak největší podíl obyvatel, kteří hospodu nebo restauraci v místě svého bydliště nemají, považují její absenci za velký nedostatek. Těmto obyvatelům může vadit už jen ten fakt, že nemají ani možnost toto zařízení navštívit, nehledě na to, jestli by ho skutečně využívali. Absenci tělocvičny vnímá jako velký nedostatek jen desetina respondentů, a tak se stává nejméně důležitou a zároveň nejméně postrádanou službou.

Třetí a čtvrtá výzkumná otázka, se skládala každá z 11 hypotéz, které byly následně testovány testem nezávislosti, kdy jsem vždy vycházela z kontingenční tabulky a test prováděla v programu PSPP. Testovala jsem na hladině významnosti 0,05, což znamená, že výsledek testu je platný alespoň pro 95 % pozorovaných případů.

Třetí výzkumná otázka se zabývala tím, jestli má existence služby v místě bydliště vliv na spokojenost obyvatel s místem bydliště. Více než polovina dotázaných si myslí, že místo, kde bydlí, je skvělé místo pro život. Další čtvrtina respondentů s tímto výrokem spíše souhlasí. Dá se tedy říct, že obyvatelé venkovských obcí jsou ze tří čtvrtin se svým místem bydliště velmi spokojeni. U třetí výzkumné otázky hypotézy zněly: „**Existence služby v místě bydliště zvyšuje spokojenost s místem bydliště.**“ Hypotézy jsem na základě výsledků testů mohla přijmout u služeb: restaurace, tělocvična, mateřská škola, sportovní hřiště a hřiště pro děti. Tyto aspekty občanské vybavenosti tedy zvyšují spokojenost s místem bydliště. Je přitom zajímavé, že restaurace nebo hospody i tělocvičny hodnotili respondenti jako jedny z nejméně důležitých služeb. Přesto v obou případech více než 40 % dotázaných uvedlo, že existence restaurace, hospody či tělocvičny je pro ně velmi důležitá.

Hypotézy ke čtvrté výzkumné otázce zněly „**Existence služby v místě bydliště zvyšuje citovou vazbu k místu bydliště.**“ Hypotézy jsem testovala stejným způsobem, jako u předchozí výzkumné otázky. U žádné ze zkoumaných služeb na

základě testů nemohu potvrdit, že existence služby v obci skutečně zvyšuje pouto obyvatel k místu bydliště. Relevantní je poznatek z Gielingovy studie venkovských oblastí v Nizozemí, která ukázala, že komunitní centra, základní školy a sportovní zařízení nezvyšují pouto obyvatel k místu bydliště.

Ačkoli se mi povedlo odpovědět na všechny výzkumné otázky, toto téma zůstává otevřené pro další zkoumání. V České republice se vybavenosti venkova a s tím spojené kvalitě života na venkově nevěnuje přílišná pozornost. Další analýzy by se mohly odvíjet směrem, jestli se spokojenost s bydlištěm nebo citové pouto k bydlišti mění podle věku rezidentů, nebo podle toho, jak dlouho už v místě aktuálního bydliště žijí.

14. Seznam použité literatury

Bernard, J. a kol. 2020. *Občanská vybavenost v malých obcích. Výzkumná zpráva*. [cit. 14. 4. 2020]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Binek, J. a kol. 2006. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Brno: Georgetown,

Egelund, N., H. Laustsen. 2006. *School Closure: What are the consequences for the local society?* Scandinavian Journal of Educational Research, 50:4, 429-439

Gieling, J., T. Haartsen, L. Vermeij. 2019. *Village facilities and social place attachment in the rural Netherlands*. Rural Sociology, 84(1), 66-92.

Hampel, M. a kol. 2001. *Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. Praha: Univerzita Karlova, DemoArt.

Jürgens, U. 2015. *Food retail supply shortages. Conceptual development of food deserts from a German perspective*. Dublin: University College Dublin, Ireland.

Kučerová, S. R., Bláha, J. D., Pavlasová, Z. 2015. *Malé venkovské školy na trhu se základním vzděláváním: Jejich působnost a marketing na příkladu Turnovska*. Czech Sociological Review, 51(4), 607-637.

Kunc, J., P. Tonev, Z. Szczyrba, B. Frantál. 2012. *Nákupní spád, nákupní chování a nákupní centra: příklad brněnské aglomerace (příspěvek ke studiu denních urbánních systémů)*. Czech Sociological Review, 48(5), 879-911.

Musil, J., J. Müller. 2008. *Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze*. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 44(2), 321-348.

Ouředníček, M., P. Špačková, M. Feřtová. 2011. *Změny sociálního prostředí a kvality života v depopulačních regionech České republiky*. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 47(4), 777-804.

Perlín, R. 1999. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. Česká etnoekologie, Etnoekologické semináře v Liběchově, 87-104.

Perlín, R., M. Hupková. 2010. *Venkovy a venkované: doprovodná publikace k výstavě*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Rozmanová, N., Z. Pokorná. 2017. *Publikace struktura a charakter venkovských sídel*. Praha: Ústav územního rozvoje.

Spilková, J. 2012. *Geografie maloobchodu a spotřeby: věda o nakupování*. Praha: Karolinum.

Sýkora, L. 2001. *Proměny prostorové struktury Prahy v kontextu postkomunistické transformace*, 127-166.

Szczyrba, Z. 2005. *Venkovský maloobchod v Česku a jeho nová pozice: diskusní příspěvek k problematice periferních oblastí. Problémy periferních oblastí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.

Temelová, J., J. Novák, L. Pospíšilová, L. Dvořáková. 2011. *Každodenní život, denní mobilita a adaptační strategie obyvatel v periferních lokalitách*. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 831-858.

15. Seznam tabulek

Tabulka 1: Služby a obce vstupující do analýz.....	18
Tabulka 2: Počet respondentů v jednotlivých obcích	22
Tabulka 3: Počet obyvatel v obcích a podíl respondentů	23
Tabulka 4: Struktura obyvatel regionu	
Tabulka 5: Struktura zkoumaného vzorku.....	24
Tabulka 6: Počet respondentů dle věkových kategorií	24
Tabulka 7: Služba v místě bydliště existuje	
Tabulka 8: Služba v místě bydliště neexistuje.....	37
Tabulka 9: Celková spokojenost s místem bydliště.....	40
Tabulka 10: Celková spokojenost po sloučení kategorií	41
Tabulka 11: Je v obci obchod x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život.....	41
Tabulka 12: Výsledek testu k hypotéze 1.a	41
Tabulka 13: Je v obci restaurace/hospoda x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	42
Tabulka 14 Výsledek testu k hypotéze 1.b	42
Tabulka 15: Je v obci tělocvična x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život .	42
Tabulka 16 Výsledek testu k hypotéze 1.c	43
Tabulka 17: Je v obci pošta x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	43
Tabulka 18: Výsledek testu k hypotéze 1,d	43
Tabulka 19: Je v obci základní škola x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	44
Tabulka 20: Výsledek testu k hypotéze 1.e	44
Tabulka 21: Je v obci mateřská škola x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život.	44
Tabulka 22: Výsledek testu k hypotéze 1.f.....	45
Tabulka 23: Je v obci ordinace praktického lékaře x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	45
Tabulka 24: Výsledek testu k hypotéze 1.g	45
Tabulka 25: Je v obci ordinace dětského lékaře x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	46
Tabulka 26: Výsledek testu k hypotéze 1.h	46
Tabulka 27: Je v obci sportovní hřiště x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život.	46
Tabulka 28: Výsledek testu k hypotéze 1.i	47
Tabulka 29: Je v obci hřiště pro děti x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	47
Tabulka 30: Výsledek testu k hypotéze 1.j	47
Tabulka 31: Je v obci sběrný dvůr x Vesnice, kde bydlím, je skvělé místo pro život	48
Tabulka 32: Výsledek testu k hypotéze 1.k	48
Tabulka 33: Celkový vztah k místu bydliště	50
Tabulka 34: Celková spokojenost po sloučení do kategorií	50
Tabulka 35: Je v obci obchod x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	51
Tabulka 36: Výsledek testu k hypotéze 2.a	51

Tabulka 37: Je v obci restaurace/ hospoda x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	51
Tabulka 38: Výsledek testu k hypotéze 2.b	52
Tabulka 39: Je v obci tělocvična x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	52
Tabulka 40: Výsledek testu k hypotéze 2.c	52
Tabulka 41: Je v obci pošta x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	52
Tabulka 42: Výsledek testu k hypotéze 2.d	53
Tabulka 43: Je v obci základní škola x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	53
Tabulka 44: Výsledek testu k hypotéze 2.e	53
Tabulka 45: Je v obci mateřská škola x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	53
Tabulka 46: Výsledek testu k hypotéze 2.f	54
Tabulka 47: Je v obci ordinace praktického lékaře x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	54
Tabulka 48: Výsledek testu k hypotéze 2.g	54
Tabulka 49: Je v obci ordinace dětského lékaře x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	54
Tabulka 50: Výsledek testu k hypotéze 2.h	55
Tabulka 51: Je v obci sportovní hřiště x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	55
Tabulka 52: Výsledek testu k hypotéze 2.i	55
Tabulka 53: Je v obci hřiště pro děti x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	56
Tabulka 54: Výsledek testu k hypotéze 2.j	56
Tabulka 55: Je v obci sběrný dvůr x Jak moc by se vám stýskalo, kdybyste se odstěhoval jinam	56
Tabulka 56: Výsledek testu k hypotéze 2.k	56

16. Seznam grafů

Graf 1 Hodnocení důležitosti existence obchodu	27
Graf 2 Hodnocení absence obchodu	28
Graf 3 Hodnocení důležitosti existence restaurace/hospody	28
Graf 4 Hodnocení absence restaurace/hospody	29
Graf 5 Hodnocení důležitosti existence tělocvičny	29
Graf 6 Hodnocení absence tělocvičny	29
Graf 7 Hodnocení důležitosti existence pošty	30
Graf 8 Hodnocení absence pošty	30
Graf 9 Hodnocení důležitosti existence ŽŠ	31
Graf 10 Hodnocení absence ZŠ	31
Graf 11 Hodnocení důležitosti existence MŠ	31
Graf 12 Hodnocení absence MŠ	32
Graf 13 Hodnocení důležitosti existence ordinace lékaře	32
Graf 14 Hodnocení absence ordinace lékaře	33
Graf 15 Hodnocení důležitosti existence ordinace pediatra	33
Graf 16 Hodnocení absence pediatra	33
Graf 17 Hodnocení důležitosti existence sportovního hřiště	34
Graf 18 Hodnocení absence sportovního hřiště	34
Graf 19 Hodnocení důležitosti existence dětského hřiště	35
Graf 20 Hodnocení absence dětského hřiště	35
Graf 21 Hodnocení důležitosti existence sběrného dvora	36
Graf 22 Hodnocení absence sběrného dvora	36

17. Přílohy

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ
VYBAVENOST VENKOVSKÝCH
OBCÍ

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

1. Jak důležitá je podle Vás existence následujících služeb přímo v .. *název vesnice nebo města...*, kde bydlíte? *Podějte respondentovi KARTU 1.*

	Takové zařízení zde je v provozu			Takové zařízení zde není v provozu			
	a považuji to za velmi důležité	a považuji to za trochu důležité	ale nepovažuji to za příliš důležité	a považuji to za velký nedostatek	a považuji to trochu za nedostatek	ale nepovažuji to za nedostatek	
	1	2	3	4	5	6	
1.a Obchod s potravinami							
1.b Restaurace/hospoda							
1.c Tělocvična							
1.d Pošta							
1.e Základní škola							
1.f Mateřská škola							
1.g Ordinace praktického lékaře							
1.h Ordinace dětského lékaře							
1.i Sportovní hřiště (např. fotbalové, apod.)							
1.j Hřiště pro děti							
1.k Sběrný dvůr							

2. Existují nějaké služby a zařízení kromě výše jmenovaných, které v .. *název vesnice nebo města...* postrádáte? Uveďte jaké. *Vypište maximálně tři služby, které respondent zmíní. Pokud jich zmíní více, zeptejte se, které tři jsou nejdůležitější, a ty vypište.*
-

FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, obchod s potravinami

3. Uved'te prosím, jak často Vy nebo ostatní členové Vaší domácnosti nakupujete potraviny v obchodě v ... *název vesnice nebo města*.

Nakupujeme zde většinu potravin, které potřebujeme.	Nakupujeme zde značnou část potravin, ale velké nákupy děláme i jinde.	Nakupujeme zde jen příležitostně.	Nakupujeme zde jen velmi malé nákupy, nejčastěji když doma něco dojde.	Vůbec zde nenakupujeme.	
1	2	3	4	5	

4. Zkuste odhadnout, kolik korun měsíčně dohromady utratíte Vy a další členové Vaší domácnosti dohromady za potraviny v obchodě v ... *název vesnice nebo města*..? Do výdajů počítejte i alkohol, ale ne cigarety. *Položte respondentovi jako otevřenou otázku, popř. když nebude vědět, navrhněte mu kategorie. NEVÍM=8*

Méně než 100 Kč	101 – 500 Kč	501 – 1000 Kč	1001 – 3000 Kč	3001 – 5000 Kč	Více než 5000 Kč	
1	2	3	4	5	6	

5. A zkuste odhadnout, kolik Vaše domácnost celkově měsíčně utratí za potraviny nakupované v obchodech? Do výdajů počítejte i alkohol, ale ne cigarety. *Položte respondentovi jako otevřenou otázku, popř. když nebude vědět, navrhněte mu kategorie. NEVÍM=8*

Méně než 2000 Kč	2000 – 4000 Kč	4001 – 7000 Kč	7001 – 10000 Kč	10001 – 15000 Kč	Více než 15000 Kč	
1	2	3	4	5	6	

6. Jak často nakupujete v obchodě s potravinami v .. *název vesnice nebo města*..?

Denně nebo téměř denně	Alespoň jednou týdně	Alespoň jednou měsíčně	Méně často než jednou měsíčně	Vůbec tam nenakupuji.	
1	2	3	4	5	

7. Ke kterému z každé dvojice výroků o obchodu v .. *název vesnice nebo města*.. byste se více přiklonil/a? *Podějte respondentovi KARTU 7.*

Obchod s potravinami v naší vesnici/městě:

	++	+	0	-	--		
7.a Je důležitý pro zajištění mých základních potřeb						Není důležitý pro zajištění mých základních potřeb.	
7.b Je důležitý k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležitý k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.	
7.c Je důležitý jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležitý jako místo, kde se dozvídám informace o obci.	
7.d Je důležitý k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.						Není důležitý k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.	
7.e Kdyby obchod zanikl, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby obchod zanikl, nijak by mě to nezasáhlo.	
	1	2	3	4	5		

KONEC FILTRU

FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, hospoda nebo restaurace8. Jak často navštěvujete hospodu nebo restauraci v .. *název vesnice nebo města..?*

Denně nebo téměř denně	Alespoň jednou týdně	Alespoň jednou měsíčně	Méně často než jednou měsíčně	Vůbec ji nenavštěvuji
1	2	3	4	5

9. Ke kterému z každé dvojice výroků o restauraci nebo hospodě v .. *název vesnice nebo města..* byste se více přiklonil/a? *Podějte respondentovi KARTU 9.*

Restaurace nebo hospoda v naší vesnici/městě:

	++	+	0	-	--	
9.a Je důležitá pro zajištění mých základních potřeb.						Není důležitá pro zajištění mých základních potřeb.
9.b Je důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.
9.c Je důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.
9.d Je důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.						Není důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.
9.e Kdyby restaurace či hospoda zanikla, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby restaurace či hospoda zanikla, nijak by mě to nezasáhlo.
	1	2	3	4	5	

KONEC FILTRU**FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, tělocvična**10. Jak často se účastníte nějaké aktivity v tělocvičně v .. *název vesnice nebo města..?*

Denně nebo téměř denně	Alespoň jednou týdně	Alespoň jednou měsíčně	Méně často než jednou měsíčně	Vůbec ji nenavštěvuji
1	2	3	4	5

11. Ke kterému z každé dvojice výroků o tělocvičně v .. *název vesnice/města..*, byste se více přiklonil/a?*Podějte respondentovi KARTU 11.*

Tělocvična v naší vesnici/městě:

	++	+	0	-	--	
11.a Je důležitá pro zajištění mých základních potřeb.						Není důležitá pro zajištění mých základních potřeb.
11.b Je důležitá k tomu, abych se mohl/a setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležitá k tomu, abych se mohl/a setkávat s dalšími lidmi z obce.
11.c Je důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.
11.d Je důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.						Není důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.
11.e Kdyby tělocvična v obci zanikla, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby tělocvična v obci zanikla, nijak by mě to nezasáhlo.
	1	2	3	4	5	

KONEC FILTRU**FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, sportovní hřiště (fotbalové a podobně)**

12. Jak často se účastníte nějaké aktivity na hřišti (fotbalovém apod.) v .. *název vesnice nebo města*, nebo ho nějak využíváte?

Denně nebo téměř denně	Alespoň jednou týdně	Alespoň jednou měsíčně	Méně často než jednou měsíčně	Vůbec ji nenavštěvuji
1	2	3	4	5

13. Ke kterému z každé dvojice výroků o hřišti v .. *název vesnice nebo města*.. byste se více přiklonil/a?

Podějte respondentovi KARTU 13.

Sportovní hřiště v naší vesnici/městě:

	++	+	0	-	--	
13.a Je důležité pro zajištění mých základních potřeb.						Není důležité pro zajištění mých základních potřeb.
13.b Je důležité k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležité k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.
13.c Je důležité jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležité jako místo, kde se dozvídám informace o obci.
13.d Je důležité k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.						Není důležité k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.
13.e Kdyby hřiště v obci zaniklo, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby hřiště v obci zaniklo, nijak by mě to nezasáhlo.

1 2 3 4 5

KONEC FILTRU

FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, pošta.

14. Jak často využíváte službu pošty v .. *název vesnice nebo města*..?

Denně nebo téměř denně	Alespoň jednou týdně	Alespoň jednou měsíčně	Méně často než jednou měsíčně	Vůbec ji nevyužívám
1	2	3	4	5

15. Ke kterému z každé dvojice výroků o poště v .. *název vesnice nebo města*.. byste se více přiklonil/a?

Podějte respondentovi KARTU 15.

Pošta v naší vesnici/městě:

	++	+	0	-	--	
15.a Je důležitá pro zajištění mých základních potřeb.						Není důležitá pro zajištění mých základních potřeb.
15.b Je důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.
15.c Je důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.
15.d Je důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.						Není důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.
15.e Kdyby pošta v obci zanikla, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby pošta v obci zanikla, nijak by mě to nezasáhlo.

1 2 3 4 5

KONEC FILTRU

FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, ordinace praktického lékaře.

16. Jste registrován/a k praktickému lékaři, který má ordinaci v .. *název vesnice nebo města*.. ?

Ano	Ne
1	2

FILTR: Pokud není registrován u lékaře ve vesnici/měste, kde bydlí

17. Z jakého důvodu jste registrován u jiného lékaře? Na kartě je vyjmenováno několik možných důvodů. Můžete vybrat jeden nebo více z nich.

Podějte respondentovi KARTU 17.

17.a Nevyhovuje mi otevírací doba místní ordinace.	
17.b Nejsem spokojen/a s přístupem lékaře v místní ordinaci k pacientům.	
17.c V místní ordinaci se tvoří fronty.	
17.d Je pro mě jednodušší chodit k lékaři někde jinde.	
17.e Mám větší důvěru v jiného lékaře.	
17.f K místnímu lékaři nebylo možné se registrovat.	
17.g Z jiného důvodu	

KONEC FILTRU

18. Ke kterému z každé dvojice výroků o ordinaci praktického lékaře v .. *název vesnice nebo města*.. byste se více přiklonil/a?

Podějte respondentovi KARTU 18.

Ordinace praktického lékaře v naší vesnici/měste:

	++	+	0	-	--		
18.a Je důležitá pro zajištění mých základních potřeb.						Není důležitá pro zajištění mých základních potřeb.	
18.b Je důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.	
18.c Je důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.	
18.d Je důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.						Není důležitá k tomu, aby se mi v této obci žilo příjemně.	
18.e Kdyby ordinace v obci zanikla, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby ordinace v obci zanikla, nijak by mě to nezasáhlo.	

1 2 3 4 5

KONEC FILTRU

FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, základní škola.

19. Ke kterému z každé dvojice výroků o základní škole v .. *název vesnice nebo města*.. byste se více přiklonil/a?

Podějte respondentovi KARTU 19.

Základní škola v naší vesnici/městě:

	++	+	0	-	--		
19.a Je důležitá pro zajištění základních potřeb mé rodiny.						Není důležitá pro zajištění základních potřeb mé rodiny.	
19.b Je důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.	
19.c Je důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.	
19.d Je důležitá k tomu, aby se mé rodině v této obci žilo příjemně.						Není důležitá k tomu, aby se mé rodině v této obci žilo příjemně.	
19.e Kdyby škola v obci zanikla, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby škola v obci zanikla, nijak by mě to nezasáhlo.	
	1	2	3	4	5		

20. Máte děti, které chodí na základní školu?

Ano	Ne
1	2

FILTR: Pokud má děti, které chodí na základní školu

21. Navštěvuje alespoň jedno z Vašich dětí školu v .. *název vesnice nebo města*.. kde bydlíte?

Ano	Ne
1	2

FILTR: Pokud nenavštěvují školu ve vesnici/městě, kde respondent bydlí

22. Z jakého důvodu navštěvují Vaše děti jinou základní školu? Na kartě je vyjmenováno několik možných důvodů. Můžete vybrat jeden nebo více z nich.

Podějte respondentovi KARTU 22.

22.a Nejsem spokojen/a s přístupem místní školy k žákům.	
22.b Místní škola je jen do páté třídy a moje děti jsou už na druhém stupni.	
22.c Je pro mě jednodušší posílat děti do jiné školy.	
22.d V jiné škole se toho děti více naučí.	
22.e Z jiného důvodu	

KONEC FILTRŮ

FILTR: Pokud je ve městě nebo vesnici, kde respondent bydlí, mateřská škola.

23. Ke kterému z každé dvojice výroků o mateřské škole v .. *název vesnice nebo města*.. byste se více přiklonil/a?

Podějte respondentovi KARTU 23.

Mateřská škola v naší vesnici/městě:

	++	+	0	-	--		
23.a Je důležitá pro zajištění základních potřeb mé rodiny.						Není důležitá pro zajištění základních potřeb mé rodiny.	
23.b Je důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.						Není důležitá k tomu, abych se mohl setkávat s dalšími lidmi z obce.	
23.c Je důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.						Není důležitá jako místo, kde se dozvídám informace o obci.	
23.d Je důležitá k tomu, aby se mé rodině v této obci žilo příjemně.						Není důležitá k tomu, aby se mé rodině v této obci žilo příjemně.	
23.e Kdyby zdejší mateřská škola zanikla, velmi negativně by mě to zasáhlo.						Kdyby zdejší mateřská škola zanikla, nijak by mě to nezasáhlo.	

24. Máte děti, které chodí do mateřské školy?

Ano	Ne
1	2

FILTR: Pokud má děti, které chodí do mateřské školy

25. Navštěvuje alespoň jedno z Vašich dětí mateřskou školu v .. *název vesnice nebo města*.. kde bydlíte?

Ano	Ne
1	2

FILTR: Pokud nenavštěvují mateřskou školu ve vesnici/městě, kde respondent bydlí

26. Z jakého důvodu navštěvují Vaše děti jinou mateřskou školu? Na kartě je vyjmenováno několik možných důvodů. Můžete vybrat jeden nebo více z nich.

Podějte respondentovi KARTU 26.

26.a Nejsem spokojen/a s přístupem místní mateřské školy k dětem.	
26.b Místní mateřská škola neměla pro mé děti dostatečnou kapacitu.	
26.c Je pro mě jednodušší posílat děti do jiné mateřské školy.	
26.d Z jiného důvodu	

KONEC FILTRŮ

27. Má Vaše domácnost k dispozici osobní automobil?

Ano	Ne
1	2

FILTR: Pokud ano:

28. Řídíte sám/sama automobil?

Ano, nemám s tím problém	Ano, ale nerad/a	Ano, ale jen v nejnnutnějších případech	Ne	
1	2	3	4	

KONEC FILTRU

29. Do jaké skupiny byste se zařadil/a? *Pokud respondent spadá do více skupin, má se zařadit do té kategorie, kterou by označil jako svou hlavní aktivitu.*

Zaměstnanec nebo podnikatel či OSVČ	1
Student	2
Důchodce	3
Na rodičovské dovolené	4
Nezaměstnaný	5
V domácnosti	6

FILTR. Pokud je respondent ekonomicky aktivní (zaměstnanec nebo podnikatel) nebo student

30. Uveďte, ve které obci nebo městě máte zaměstnání nebo tam chodíte do školy.

KONEC FILTRU

31. Do kterých obcí nebo měst jezdíte pravidelně, nejméně jednou za týden? Ať už do práce, do školy nebo za jakýmkoliv jiným účelem. Uveďte maximálně tři nejčastější místa. U každého místa uveďte, jak často ho navštěvujete.

	Kam?	Jak často?			
		Alespoň pětkrát týdně	Zhruba 2 x až 4 x týdně	Alespoň jednou za týden	
1. nejčastější cesta	31.a:	31.a1 1	2	3	
2. nejčastější cesta	31.b:	31.b1 1	2	3	
3. nejčastější cesta	31.c:	31.c1 1	2	3	

32. Jak moc byste souhlasil/a nebo nesouhlasil/a s výrokem, že .. *název vesnice nebo města*.., kde bydlíte, je skvělé místo pro život? *Podějte respondentovi KARTU 32.*

Souhlasí						Nesouhlasí	
1	2	3	4	5	6	7	

33. Jak moc jste Vy osobně celkově spokojen/a nebo nespokojen/a se situací v .. *název vesnice nebo města*.., kde bydlíte? Berte přitom prosím v úvahu nejrůznější stránky života.

Spokojen/a						Nespokojen/a	
1	2	3	4	5	6	7	

34. Zkuste posoudit .. *název vesnice nebo města*.. kde bydlíte, obecně. Je podle Vás tato vesnice/město v posledních letech v porovnání s jinými obcemi či městy pro obyvatele atraktivní nebo neatraktivní?

Atraktivní						Neatraktivní	
1	2	3	4	5	6	7	

35. Nyní se Vás zeptám, jak náročné nebo bezproblémové jsou pro Vás osobně různé situace. *Podějte respondentovi KARTU 35-36-42*

	Bezproblémové				Náročné	
35a. Navštívit praktického lékaře, když je to potřeba.						
35b. Mít možnost věnovat se ve volném čase věcem, které Vás baví.						
35c. Setkávat se s přáteli a známými.						
	1	2	3	4	5	

36. A jak náročné jsou následující situace pro Vaši domácnost? *Podějte respondentovi KARTU 35-36-42*

	Bezproblémové				Náročné	
36a. Zajistit nákup potravin v takovém rozsahu a kvalitě, o jaký máme zájem.						
36b. Zajistit uložení rozměrného nebo nebezpečného odpadu.						
	1	2	3	4	5	

37. Kolik členů včetně Vás má Vaše domácnost? Nezapomeňte započítat do celkového počtu také sebe.

38. Kolik z nich jsou děti mladší 6 let?

39. Kolik z nich jsou děti ve věku 6-15 let?

40. Kolik členů Vaší domácnosti kromě Vás v současnosti vykonává placené zaměstnání alespoň na částečný úvazek nebo podniká?

FILTR Pokud je alespoň jeden další člověk v domácnosti ekonomicky aktivní (vykonává placené zaměstnání alespoň na částečný úvazek nebo podniká):

41. Uveďte, v jaké obci nebo městě pracují tito členové domácnosti.

41a 1. další ekonomicky aktivní	
41b 2. další ekonomicky aktivní	
41c 3. další ekonomicky aktivní	

KONEC FILTRU

FILTR: Pokud jsou v domácnosti děti do 15 let:

42. Jak náročné nebo bezproblémové je pro děti ve Vaší domácnosti: *KARTU 35-36-42*

	Bezproblémové				Náročné	
42a. Dojít nebo dojet do školy a ze školy.						
42b. Dojít nebo dojet na kroužky nebo volnočasové aktivitám, o jaké mají zájem.						
	1	2	3	4	5	

KONEC FILTRU

43. Jak moc by se Vám stýskalo po v .. *název vesnice nebo města...*, kde teď bydlíte, kdybyste se odstěhoval/a někam jinam? *Podějte respondentovi KARTU 43.*

Velmi by se mi stýskalo							Vůbec by se mi nestýskalo	
1	2	3	4	5	6	7		

44. Jak moc se zajímáte o to, co se děje v .. *název vesnice nebo města...*, kde bydlíte? *Podějte respondentovi KARTU 44.*

Velmi se o to zajímám							Vůbec se o to nezajímám	
1	2	3	4	5	6	7		

45. Kolik z Vašich přátel a známých bydlí ve stejné vesnici/měště jako vy? *Podějte respondentovi KARTU 45.*

Všichni							Nikdo z nich	
1	2	3	4	5	6	7		

46. Jak dlouho žijete ve vesnici/měště, kde bydlíte? Uved'te prosím počet roků.

47. Kolik je Vám let?

48. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Základní	1
Střední bez maturity	2
Střední s maturitou	3
Vysokoškolské nebo vyšší odborné	4

49. Co dalšího důležitého byste chtěl/a dodat k tomu, jak se žije ve Vaší vesnici/měště? *Stručně zaznamenejte.*

To je všechno, velmi Vám děkuji za poskytnutý rozhovor.

ZÁZNAMY TAZATELE

50. Pohlaví respondenta

Muž	1
-----	---

Žena	2
------	---

51. Region sběru

Svojanov	1
Jilemnice	2
Mochov	3

52. Název vesnice nebo města bydliště respondenta (*nemusí být totožný s názvem obce, pokud se jedná o nesamostatnou vesnici*)

53. Datum provedení rozhovoru

54. Trvání rozhovoru v minutách

55. Kolik osob odmítlo rozhovor po Vašem posledním úspěšně provedeném rozhovoru? (započítejte pouze ty, které pravděpodobně vyhovovaly potřebným kvótám.)

56. Příjmení tazatele:

Potvrzuji, že jsem výběr dotázaného a výzkumný rozhovor provedl/a přesně podle pokynů.

Podpis:

Dne: